

Conturile internaționale ale Republicii Moldova

balanța de plăți,
poziția investițională internațională și
datoria externă

**Trimestrul III, 2021
(date provizorii)**

CUPRINS

Conturile internaționale ale Republicii Moldova în trimestrul III 2021 (date provizorii)	1
I. Balanța de plăți a Republicii Moldova în trimestrul III 2021 (date provizorii)	4
1. Contul curent	5
1.1. Comerțul exterior cu bunuri (FOB-CIF).....	7
a) Structura exportului de bunuri	7
b) Structura importului de bunuri	10
1.2. Balanța serviciilor.....	12
1.3. Balanța veniturilor primare	15
1.4. Balanța veniturilor secundare	16
2. Contul de capital	17
3. Contul financiar	18
<i>Remiteri personale (articol suplimentar la balanța de plăți)</i>	<i>23</i>
II. Poziția investițională internațională a Republicii Moldova la 30.09.2021	24
III. Datoria externă a Republicii Moldova la 30.09.2021	31
IV. Statistica operațiunilor bancare internaționale	36

Conturile internaționale ale Republicii Moldova în trimestrul III 2021 (date provizorii)

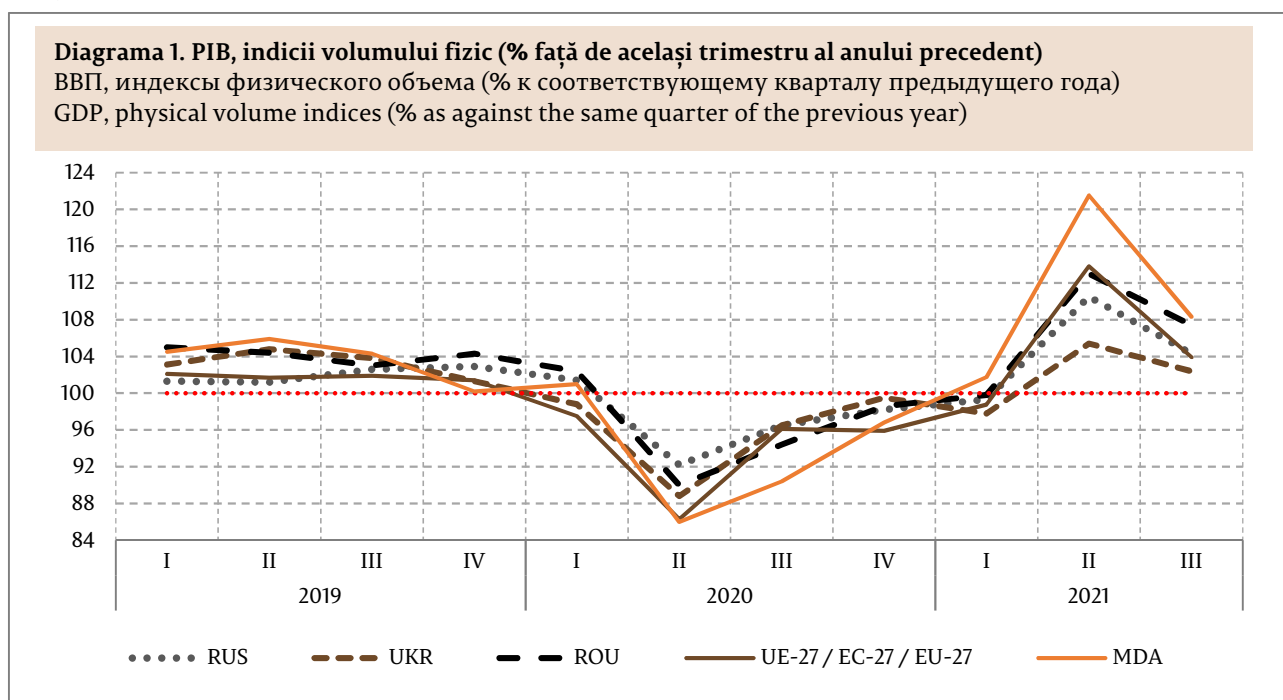
Счета внешнеэкономической деятельности Республики Молдова за III квартал 2021 года (предварительные данные)

International accounts of the Republic of Moldova in Quarter III, 2021 (preliminary data)

CONTEXTUL NAȚIONAL ȘI INTERNAȚIONAL

În trimestrul III 2021, economia Republicii Moldova a înregistrat o creștere ușoară de 8,3 la sută față de perioada similară a anului 2020 (ținând cont de recesiunea de 9,7 la sută în trimestrul III 2020) (tabelul 1). În același timp, și principalii partenerii comerciali au înregistrat creșteri economice modeste, ce denotă o recuperare lentă după recesiunile de la începutul pandemiei COVID (diagrama 1).

În trimestrul III 2021, Republica Moldova și principalii parteneri comerciali au înregistrat o creștere economică.

Surse: Autoritățile naționale de statistică, OECD.Stat
Источники: Национальные органы статистики, OECD.Stat
Sources: National statistical authorities, OECD.Stat

Pe partea resurselor, în trimestrul III 2021, aproape toate activitățile economice (cu excepția construcțiilor) au contribuit la creștere, în special agricultura, comerțul cu ridicata și cu amănuntul și industria extractivă. Producția agricolă globală s-a majorat în trimestrul III 2021 cu 30,9 la sută față de același trimestru al anului 2020, după scăderile în lanț înregistrate în perioadele precedente.

Pe partea utilizărilor, creșterea economică a fost determinată de recuperarea consumului final, atât al gospodăriilor populației, cât și al administrației publice, pe fundalul politicilor

macroeconomice relaxate. Astfel, consumul final al gospodăriilor populației s-a majorat cu 11,9 la sută în termeni reali, comparativ cu trimestrul III 2020, fiind alimentat de creșterea câștigului salarial real (+8,3 la sută față de trimestrul III 2020), concomitent cu sporirea numărului mediu al salariaților (+2,9 la sută) și de intrările de remiteri personale (+10,8 la sută). Exportul net de bunuri și servicii a avut o contribuție negativă de 2,5 p.p. la evoluția PIB-ului.

Tabelul 1. Indicatorii macroeconomici principali ai Republicii Moldova

Основные макроэкономические показатели Республики Молдова

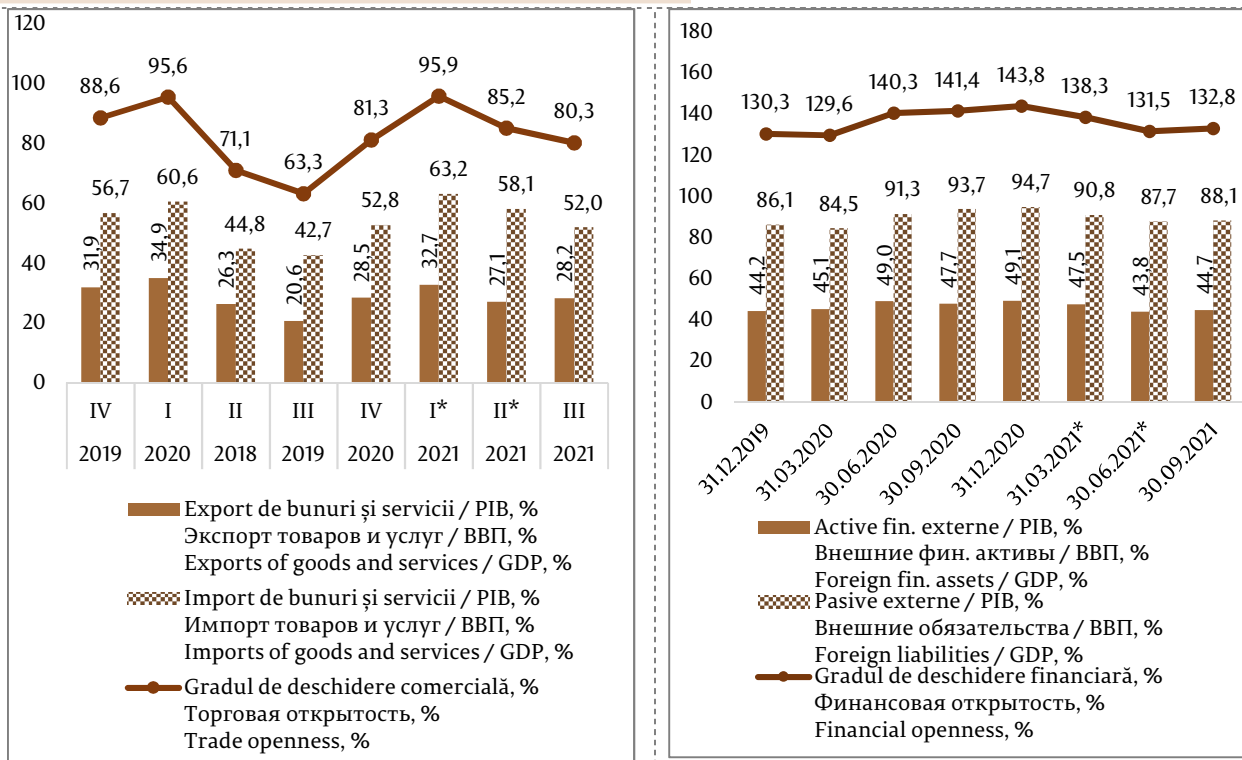
Main macroeconomic indicators of the Republic of Moldova

	2019 III	2020 I	2020 II	2020 III	2020 IV	2021 I*	2021 II*	2021 III	2021 I-III
Produsul intern brut în prețuri curente, mil. lei Валовой внутренний продукт в текущих ценах, млн. MDL Gross domestic product in current prices, MDL mil.	64 420	43 691	44 635	61 727	56 325	46 523	57 698	69 850	174 071
Produsul intern brut în prețuri curente, mil. USD Валовой внутренний продукт в текущих ценах, млн. USD Gross domestic product in current prices, US\$ mill.	3 629	2 484	2 513	3 673	3 288	2 660	3 237	3 923	9 830
PIB, indicii volumului fizic, % ВВП, индексы физического объема, % GDP, physical volume indices, %	104,4	100,9	86,0	90,3	96,6	101,8	121,5	108,3	110,3
Export de bunuri, indicii volumului fizic, % Экспорт товаров, индексы физического объема, % Exports of goods, physical volume indices, %	108,7	89,2	74,1	78,2	86,5	89,3	118,1	125,9	
Export de bunuri, indicii valorii unitare, % Экспорт товаров, индексы стоимости единицы, % Exports of goods, unit value indices, %	94,9	103,2	106,4	109,1	112,0	113,6	110,6	108,1	
Import de bunuri, indicii volumului fizic, % Импорт товаров, индексы физического объема, % Imports of goods, physical volume indices, %	106,1	105,2	80,7	101,9	104,7	109,2	143,8	109,1	
Import de bunuri, indicii valorii unitare, % Импорт товаров, индексы стоимости единицы, % Imports of goods, unit value indices, %	95,7	95,1	88,3	96,4	96,4	104,1	116,0	115,1	
Raportul de schimb în comerțul exterior cu bunuri, % Условия внешней торговли, % Terms of trade, %	99,2	108,5	120,5	113,2	116,2	109,1	95,3	93,9	
Rata de schimb medie pe perioadă, MDL/USD Средний обменный курс за период, MDL/USD Period average exchange rate, MDL/USD	17,754	17,590	17,762	16,804	17,132	17,492	17,827	17,804	17,709
Contul curent al balanței de plăți / PIB, % Счёт текущих операций платёжного баланса / ВВП, % Balance of payments current account / GDP, %	-10,1	-8,2	-0,8	-9,5	-9,7	-13,0	-15,6	-10,2	-12,7
Remiterile personale / PIB, % Личные денежные переводы / ВВП, % Personal remittances / GDP, %	12,8	17,9	15,6	12,9	15,3	17,7	15,3	13,3	15,1
Fluxurile de ISD (acumularea netă de pasive) / PIB, % Потоки ПИИ (чистое принятие обязательств) / ВВП, % FDI flows (net incurrence of liabilities) / GDP, %	2,0	1,5	-1,0	0,8	3,6	2,0	1,6	2,1	0,0

*date revizuite / пересмотренные данные / revised data

În trimestrul III 2021, a sporit deschiderea financiară a economiei, iar deschiderea comercială a scăzut.

Diagrama 2. Indicatorii gradului de deschidere a economiei
Показатели открытости экономики
Economic openness indicators

I. Balanța de plăți a Republicii Moldova în trimestrul III 2021 (date provizorii)

Платёжный баланс Республики Молдова в III квартале 2021 года (предварительные данные)

Balance of payments of the Republic of Moldova in quarter III 2021 (preliminary data)

Табелul 2. Balanța de plăți a Republicii Moldova (MBP6), agregate principale (mil. USD)

Платёжный баланс Республики Молдова (РПБ6), основные агрегаты (млн. долларов США)

Balance of payments of the Republic of Moldova (BPM6), main aggregates (US\$ million)

	2019 III	2020 I	2020 II	2020 III	2021 I*	2021 II*	2021 III	2020 I-III	2021 I-III	2021 I-III / 2020 I-III (%)
CONTUL CURENT (CC) СЧЁТ ТЕКУЩИХ ОПЕРАЦИЙ (СТО) CURRENT ACCOUNT (CA)	-367,48	-204,12	-20,16	-350,79	-345,77	-505,16	-400,38	-575,07	-1 251,31	217,6
Bunuri Товары Goods	-865,19	-716,54	-555,46	-925,36	-904,01	-1 113,89	-1 068,90	-2 197,36	-3 086,80	140,5
Servicii Услуги Services	76,50	78,76	89,64	114,99	94,80	110,28	136,33	283,39	341,41	120,5
Venituri primare Первичные доходы Primary income	126,83	152,34	114,45	68,60	97,36	42,97	82,98	335,39	223,31	66,6
Venituri secundare Вторичные доходы Secondary income	294,38	281,32	331,21	390,98	366,08	455,48	449,21	1 003,51	1 270,77	126,6
CONTUL DE CAPITAL (CK) СЧЁТ ОПЕРАЦИЙ С КАПИТАЛОМ (СОК) CAPITAL ACCOUNT (KA)	-17,52	-10,64	-8,24	-25,41	-12,69	-17,00	-26,63	-44,29	-56,32	127,2
Necesarul net de finanțare (CC și CK) Чистое заимствование (СТО и СОК) Net borrowing (CA and KA)	-385,00	-214,76	-28,40	-376,20	-358,46	-522,16	-427,01	-619,36	-1 307,63	211,1
CONTUL FINANCIAR ФИНАНСОВЫЙ СЧЁТ FINANCIAL ACCOUNT	-367,23	-188,32	-52,49	-426,73	-375,37	-507,44	-368,99	-667,54	-1 251,80	187,5
Investiții directe, net Прямые инвестиции, чистые Direct investment, net	-65,08	-32,28	29,06	-39,66	-43,93	-69,56	-83,99	-42,88	-197,48	460,5
Investiții de portofoliu, net Портфельные инвестиции, чистые Portfolio investment, net	-0,03	-0,25	1,05	-0,08	-0,24	1,96	-0,06	0,72	1,66	230,6
Derivate financiare, net Производные финансовые инструменты, чистые Financial derivatives, net	0,27	-0,54	-0,15	0,37	-0,17	-0,26	-0,56	-0,32	-0,99	309,4
Alte investiții, net Прочие инвестиции, чистые Other investment, net	-367,45	-64,01	-317,20	-611,76	-296,47	-490,58	-501,00	-992,97	-1 288,05	129,7
Active de rezervă Резервные активы Reserve assets	65,06	-91,24	234,75	224,40	-34,56	51,00	216,62	367,91	233,06	63,3
<i>Erori și omisiuni nete</i> <i>Чистые ошибки и пропуски</i> <i>Net errors and omissions</i>	17,77	26,44	-24,09	-50,53	-16,91	14,72	58,02	-48,18	55,83	-115,9
Remiteri personale, credit Личные денежные переводы, кредит Personal remittances, credit	462,85	444,38	391,20	472,22	469,81	495,64	523,28	1 307,80	1 488,74	113,8

* date revizuite / пересмотренные данные / revised data

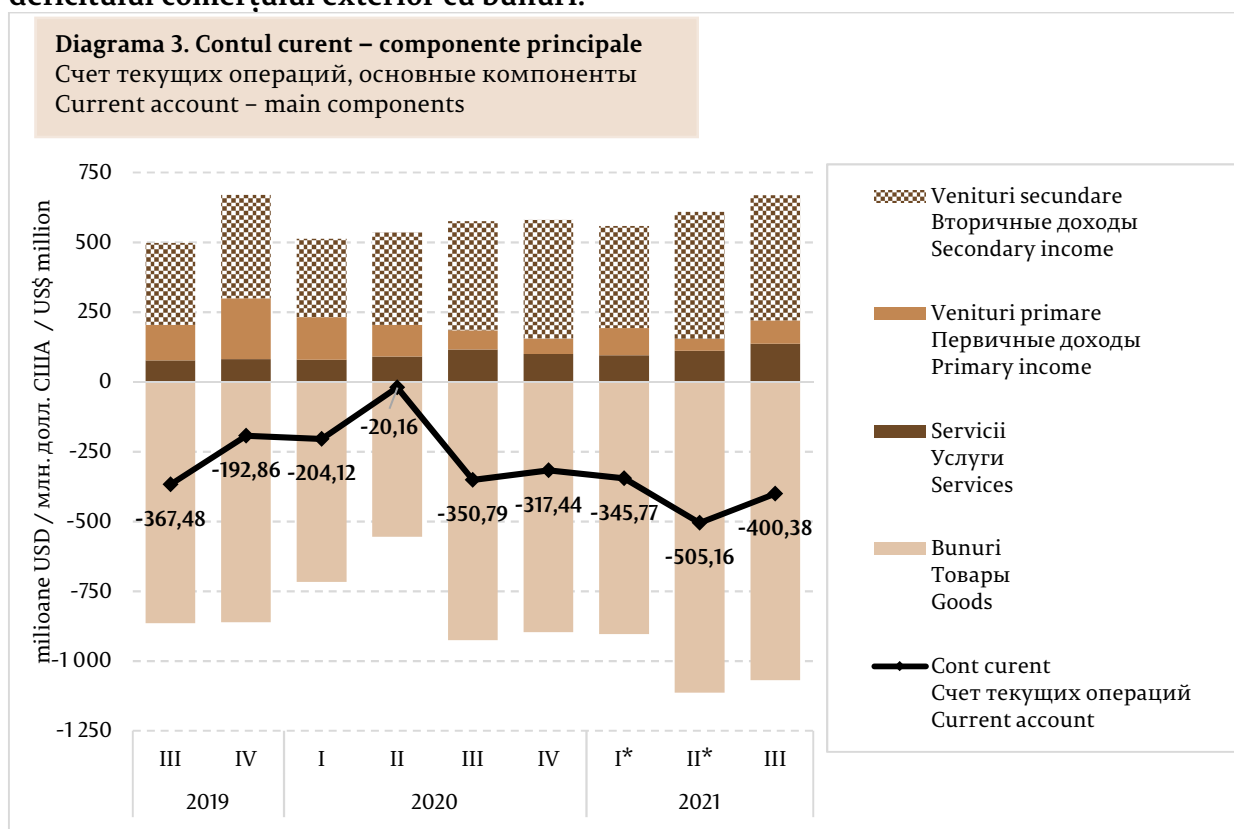
1. Contul curent

Счёт текущих операций

Current account

Conform datelor preliminare, deficitul **contului curent** al balanței de plăți a Republicii Moldova, în trimestrul III 2021, s-a majorat comparativ cu cel înregistrat în perioada similară a anului 2020, atât ca valoare absolută, cât și relativ la PIB. Deficitul a constituit 400,38 mil. USD, fiind în creștere cu 14,1 la sută (diagrama 3). Raportat la PIB, contul curent a constituit -10,2 la sută, față de -9,5 la sută în perioada similară a anului 2020 (tabelul 3). Această dinamică a fost determinată de creșterea deficitului comerțului exterior cu bunuri, în timp ce balanțele veniturilor secundare, serviciilor și a veniturilor primare s-au îmbunătățit.

Creșterea deficitului de cont curent, în trimestrul III 2021, a fost determinată de sporirea deficitului comerțului exterior cu bunuri.

*date revizuite / пересмотренные данные / revised data

Raportul contului curent la PIB s-a îmbunătățit față de cel consemnat în trimestrele anterioare ale anului curent, însă pentru 9 luni ale anului 2021 rămâne dublu față de cel înregistrat pentru perioada similară a anului 2020. Contribuția principală în această evoluție o are balanța comercială, dar și veniturile primare (tabelul 3).

Tabelul 3. Contribuțiile principalelor componente la evoluția contului curent al balanței de plăți (MBP6)

Влияние основных компонентов на динамику текущего счета платежного баланса (РПБ6)

Contribution of the main components to the evolution of the BOP current account (BPM6)

	2019	2020	2021	2021	2021	2020	2021	2021 I-III / 2020 I-III
	III	III	I*	II*	III	I-III	I-III	Contribuția / Влияние / Contribution
	% la PIB / % к ВВП / % to GDP							p.p. / п.п.
Contul curent	-10,1	-9,5	-13,0	-15,6	-10,2	-6,7	-12,7	-6,0
Счет текущих операций								
Current account								
Balanța comercială	-21,7	-22,1	-30,4	-31,0	-23,8	-22,2	-28,0	-5,7
Торговый баланс								
Trade balance								
Export de bunuri și servicii	25,6	20,6	32,7	27,1	28,2	26,5	29,1	2,6
Экспорт товаров и услуг								
Exports of goods and services								
Import de bunuri și servicii	47,3	42,7	63,2	58,1	52,0	48,7	57	8,3
Импорт товаров и услуг								
Imports of goods and services								
Balanța veniturilor primare	3,5	1,9	3,7	1,3	2,1	3,9	2,3	-1,6
Сальдо первичных доходов								
Primary income balance								
Intrări de venituri primare, din care:	7,2	5,6	8,7	5,9	5,6	7,4	6,5	-0,9
Первичные доходы к получению, в т. ч.:								
Primary income inflow, of which:								
Remunerarea salariaților	6,8	5,4	8,6	5,7	5,4	7,1	6,4	-0,7
Оплата труда работников								
Compensation of employees								
Ieșiri de venituri primare, din care:	3,7	3,8	5,1	4,6	3,5	3,5	4,3	0,8
Первичные доходы к выплате, в т. ч.:								
Primary income outflow, of which:								
Venituri din investiții	3,2	3,1	4,2	3,8	2,8	2,8	3,5	0,7
Инвестиционные доходы								
Investment income								
Balanța veniturilor secundare	8,1	10,6	13,8	14,1	11,5	11,6	12,9	1,3
Сальдо вторичных доходов								
Secondary income balance								
Intrări de venituri secundare, din care:	9,4	12,1	15,7	15,8	13,0	13,2	14,6	1,4
Приток вторичных доходов, в т. ч.:								
Secondary income inflow, of which:								
Transferuri personale	6,6	7,8	9,7	9,6	8,0	8,7	9,0	0,3
Личные трансферты								
Personal transfers								
Cooperarea internațională curentă	1,3	1,5	1,8	2,1	1,9	1,4	1,9	0,5
Текущие операции в рамках международного сотрудничества								
Current international cooperation								
Ieșiri de venituri secundare	1,3	1,5	2,0	1,7	1,6	1,6	1,7	0,1
Отток вторичных доходов								
Secondary income outflow								
Contul de capital	-0,5	-0,7	-0,5	-0,5	-0,7	-0,5	-0,6	-0,1
Счёт операций с капиталом								
Capital account								
Necesarul net de finanțare (soldul conturilor curent și de capital)	-10,6	-10,2	-13,5	-16,1	-10,9	-7,2	-13,3	-6,2
Чистое заимствование (сальдо счёта текущих операций и счёта операций с капиталом)								
Net borrowing (current and capital account balance)								

Notă: p.p. – puncte procentuale / Примечание: p.p. – процентные пункты / Note: p.p. – percentage points

* date revizuite / пересмотренные данные / revised data

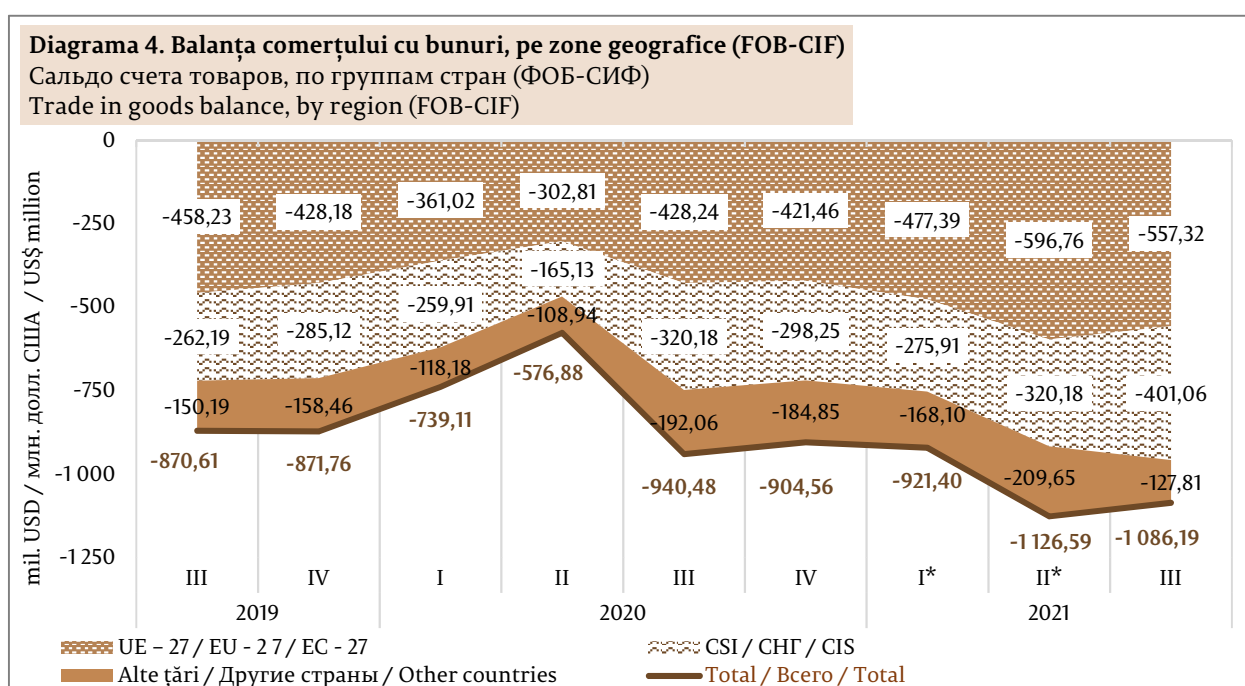
1.1. Comerțul exterior cu bunuri (FOB-CIF)¹

Внешняя торговля товарами (ФОб-СИФ)

External trade in goods (FOB-CIF)

Deficitul *comerțului exterior cu bunuri* înregistrat în bilanța de plăți a constituit 1 086,19 mil. USD, cu 15,5 la sută mai mult față de trimestrul III 2020, din cauza creșterii mai semnificative a importurilor de bunuri (+365,85 mil. USD) față de majorarea exporturilor (+220,14 mil. USD). Din punct de vedere geografic sporirea deficitului comercial s-a datorat deficitului cu țările UE-27 (+30,1 la sută) și țările CSI (+25,3 la sută), în timp ce deficitul comercial cu alte țări a scăzut (-33,5 la sută) (diagrama 4).

În trimestrul III 2021, deficitul comercial total a crescut ca urmare a majorării deficitului cu țările UE-27 și țările CSI, iar cel cu alte țări s-a diminuat comparativ cu perioada similară a anului precedent.

Sursa: Elaborat de BNM în baza datelor BNS / Источник: НБМ, на основе данных НБС / Source: NBM calculations based on NBS data
 *date revizuite / пересмотренные данные / revised data

a) Structura exportului de bunuri

În trimestrul III 2021, s-au majorat atât prețurile la *bunurile exportate* - cu 8,1 la sută comparativ cu trimestrul III 2020, cât și volumul fizic al acestora (+25,9 la sută) (conform indicilor valorii unitare și indicilor volumului fizic la mărfurile exportate, inclusiv bunurile pentru/după prelucrare pentru care nu are loc schimbul dreptului de proprietate). Din punct de vedere geografic, creșterea exporturilor de bunuri a fost determinată de evoluția livrărilor în toate regiunile: alte țări (+2,9 ori), UE-27 (+22,9 la sută) și CSI (+40,6 la sută) (diagrama 5). Din perspectiva structurii exporturilor pe categorii de bunuri, cea mai mare contribuție pozitivă a

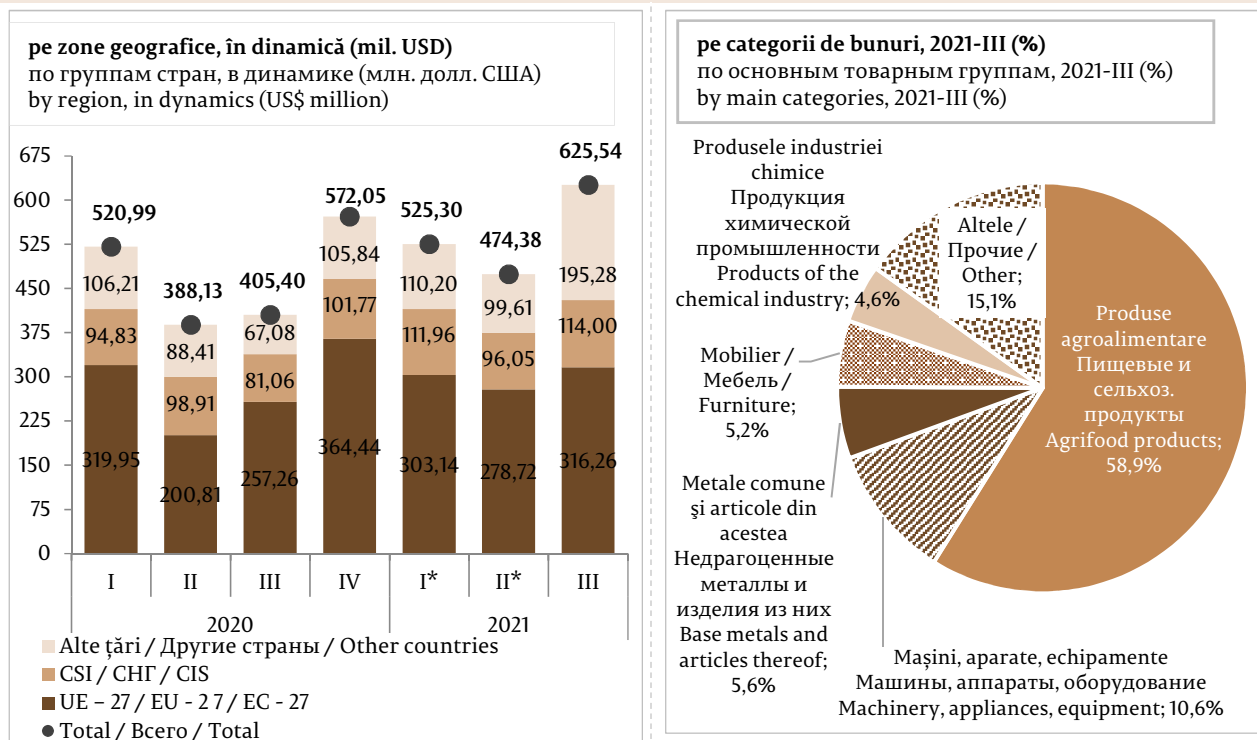
¹ Date elaborate de BNM în baza datelor BNS (baza de date a declarațiilor vamale, fără bunurile pentru/după prelucrare pentru care nu are loc schimbul dreptului de proprietate și fără vânzările magazinelor duty-free, selecții la import (prețuri CIF) după principiul țării de livrare). BNS prezintă importul după principiul țării de origine și include bunurile pentru prelucrare / după prelucrare și vânzările magazinelor duty-free la exporturi.

avut-o majorarea de 2,0 ori a exportului de *produse agroalimentare* (tabelul 4), iar cel mai mare impact negativ l-a avut scăderea cu 7,4 la sută a exportului de *mașini, aparate, echipamente*.

În trimestrul III 2021, toate regiunile au contribuit la majorarea exportului de bunuri, cea mai semnificativă creștere fiind către alte țări. Din punctul de vedere al principalelor categorii de bunuri sporirea a fost determinată de exportul *produselor agroalimentare*.

Diagrama 5. Exportul de bunuri

Экспорт товаров
Export of goods

Sursa: Elaborat de BNM în baza datelor BNS / Источник: НБМ, на основе данных НБС / Source: NBM calculations based on NBS data

*date revizuite / пересмотренные данные / revised data

Evoluția pozitivă a exportului de produse agroalimentare a fost determinată de categoria *produse ale regnului vegetal*, care a avut o creștere de 3,2 ori comparativ cu trimestrul III 2020. Din acestea, cea mai mare majorare a fost a exportului de grâu și meslin - de 49,1 de ori față de perioada similară a anului 2020, sau până la 129,74 mil. USD față de 2,64 mil. USD în trimestrul III 2020. De asemenea, a crescut exportul de semințe de rapiță (de 3,0 ori), orz (de 11,1 ori) și fructe proaspete (+37,8 la sută).

Tabelul 4. Exportul produselor agroalimentare pe principalele categorii

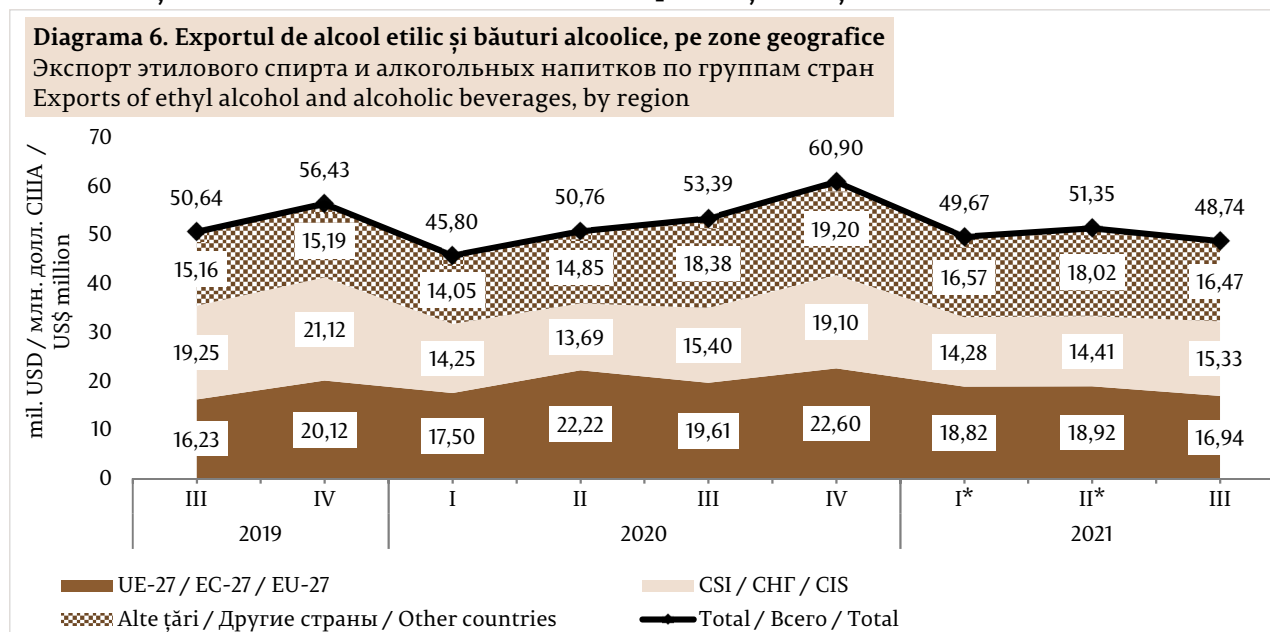
Экспорт пищевые и сельхоз. продукты по основным категориям

Export of agrifood products by main categories

	2020 I	2020 II	2020 III	2020 IV	2021 I*	2021 II*	2021 III	2021 III / 2020 III
	mil. USD / млн. долл. США / US\$ million							%
I. Animale vii și produse ale regnului animal, din care: Живые животные; продукты животного происхождения Live animals and animal products, of which:	8,78	7,70	7,82	9,64	7,05	8,26	9,31	119,1
Miere naturală / Мед натуральный / Natural honey	2,32	2,36	1,48	2,61	0,94	0,90	4,41	298,0
II. Produse ale regnului vegetal, din care: Овощные продукты Vegetable products, of which:	201,84	115,17	84,61	162,18	137,24	90,30	269,63	318,7
Grâu și meslin / Пшеница и меслин / Wheat and meslin	16,94	5,86	2,64	2,06	19,34	8,93	129,74	4 914,4
Semințe de rapiță / Семян рапса / Rapeseed	0,13	0,43	14,00	7,42	0,96		42,46	303,3
Fructe proaspete / Свежие фрукты / Fresh fruits	29,26	36,87	28,49	21,07	23,28	29,24	39,26	137,8
Orz / Ячмень / Barley	1,26	0,25	1,89	0,00	0,38	0,86	20,89	1 105,3
Semințe de floarea-soarelui / Семена подсолнечника / Sunflower seeds	49,26	28,50	20,44	91,01	55,61	18,59	15,46	75,6
III. Grăsimi și uleiuri de origine animală sau vegetală, din care: Жиры и масла животного или растительного происхождения и продукты их расщепления Animal or vegetable fats and oils, of which:	30,50	30,67	9,03	33,33	24,70	19,34	2,92	32,3
Ulei de semințe de floarea-soarelui, de sofrănaș sau de bumbac / Подсолнечное, шафрановое или хлопковое масло / Sunflower, saffron or cottonseed oil	30,02	29,88	8,72	32,52	24,14	18,83	2,45	28,1
IV. Produse ale industriei alimentare; băuturi alcoolice; tutun; din care: Готовые пищевые продукты; напитки; табак; Prepared foodstuffs; beverages, tobacco, of which:	87,45	81,17	82,89	109,14	83,63	81,31	86,46	104,3
Vinuri din struguri proaspeți / Свежие виноградные вино / Fresh grape wines	30,97	28,71	34,05	39,52	33,73	34,98	31,17	91,5
Sucuri de fructe și legume / Фруктовые и овощные соки / Fruit and vegetable juices	13,48	8,56	10,67	13,33	8,83	6,31	11,21	105,1
Alcool etilic nedendurat (titru alcoolic min. 80 %) / Спирт этиловый неденатурированный (с концентрацией спирта 80 об.% или более) / Undenatured ethyl alcohol (alcoholic strength > 80%)	7,86	15,41	10,35	10,68	7,89	6,79	8,53	82,4
Alcool etilic nedendurat (titru alcoolic sub 80 %) / Спирт этиловый неденатурированный (с концентрацией спирта менее 80 об.%) / Undenatured ethyl alcohol (alcoholic strength < 80%)	5,81	5,18	7,15	8,45	5,96	6,96	6,73	94,1
Total / Всего / Total	328,57	234,71	184,35	314,29	252,62	199,21	368,32	199,8

Sursa: Elaborat de BNM în baza datelor BNS / Источник: НБМ, на основе данных НБС / Source: NBM calculations based on NBS data
 *date revizuite / пересмотренные данные / revised data

În trimestrul III 2021, exportul de alcool etilic și băuturi alcoolice s-a diminuat în special pe seama micșorării livrărilor către Uniunea Europeană și alte țări.

Sursa: Elaborat de BNM în baza datelor BNS / Источник: НБМ, на основе данных НБС / Source: NBM calculations based on NBS data
*date revizuite / пересмотренные данные / revised data

b) Structura importului de bunuri

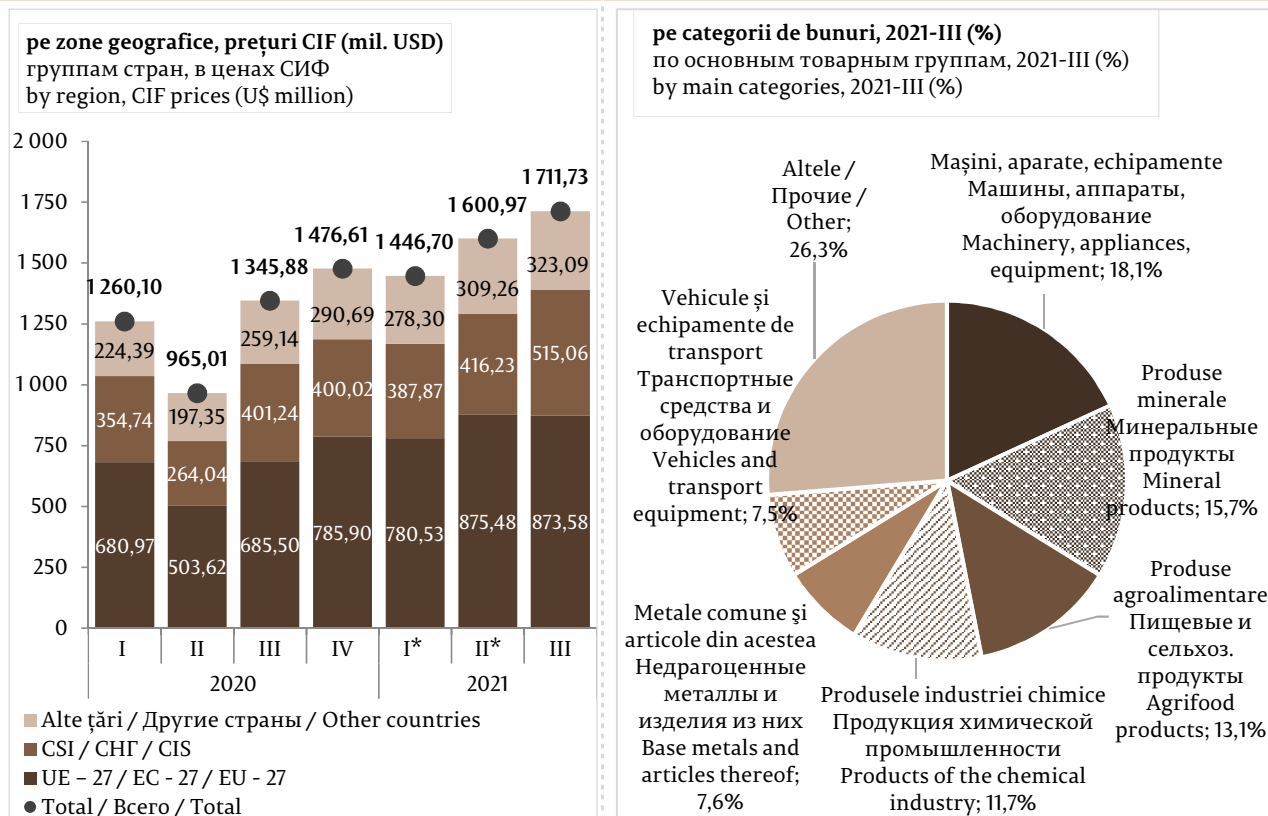
La majorarea *importurilor de bunuri* a contribuit atât dinamica volumului fizic al bunurilor importate (+9,1 la sută), cât și evoluția prețurilor la acestea (+15,1 la sută) (conform indicilor valorii unitare și indicilor volumului fizic la mărfurile importate, inclusiv bunurile pentru/după prelucrare pentru care nu are loc schimbul dreptului de proprietate). Din punct de vedere geografic, creșterea importului de bunuri a fost determinată, în principal, de majorarea cu 27,4 la sută a livrărilor din UE, urmată de importurile din CSI (+28,4 la sută) și cele din alte țări (+24,7 la sută) (diagrama 7). Din punctul de vedere al structurii importurilor pe categorii de bunuri, la creșterea importului total a contribuit cel mai mult importul de *produse minerale*, care s-a majorat de 2,1 ori față trimestrul III 2020, precum și importul de produse ale *industriei chimice*, care a sporit cu 31,9 la sută și de *mașini și aparate, echipamente* – cu 18,4 la sută.

Sporirea importurilor de bunuri, în trimestrul III 2021, a fost determinată de creșterea importurilor din toate zonele. Din punctul de vedere al structurii importurilor cea mai semnificativă contribuție pozitivă a avut-o importul de *produse minerale*.

Diagrama 7. Importul de bunuri

Импорт товаров

Import of goods

Sursa: Elaborat de BNM în baza datelor BNS / Источник: НБМ, на основе данных НБС / Source: NBM calculations based on NBS data

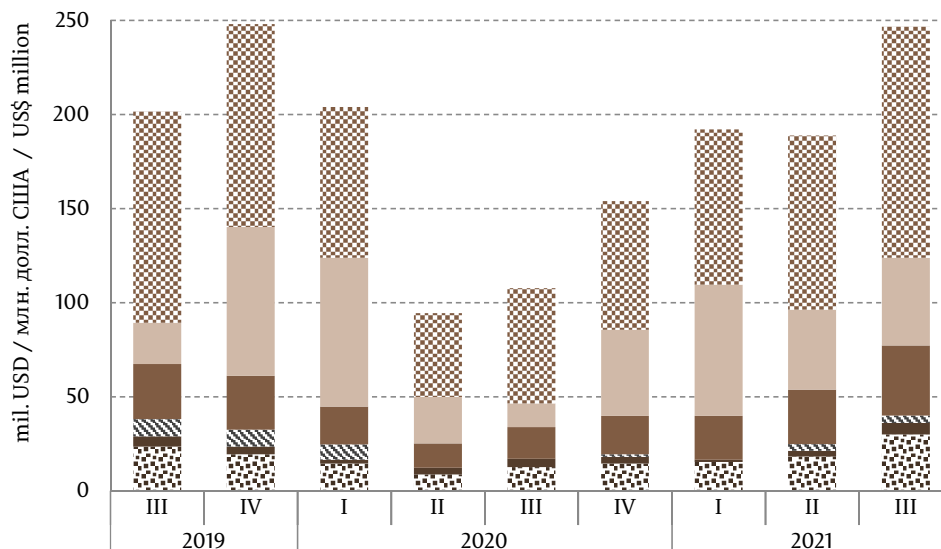
*date revizuite / пересмотренные данные / revised data

Importul de produse energetice și electricitate, în trimestrul III 2021, a constituit 246,55 mil. USD, fiind de 2,3 ori mai mare comparativ cu perioada similară a anului 2020 (diagrama 8). Această evoluție a fost determinată, în principal, de majorarea prețurilor la combustibili, dar și de majorarea volumelor fizice.

Astfel, valoarea importului de combustibil diesel a crescut de 2,0 ori, iar volumul fizic – cu 27,0 la sută, comparativ cu trimestrul III 2020. Valoarea importului de gaz natural în stare gazoasă a sporit de 3,7 ori, iar volumul fizic – cu 9,1 la sută. Valoarea importului de benzine auto s-a majorat de 2,2 ori, iar volumul fizic a scăzut cu 26,9 la sută. De asemenea, a crescut atât valoarea, cât și volumul fizic al importului de cărbune cu 37,8 la sută și 9,2 la sută, respectiv.

Creșterea prețurilor la combustibili, în special la gazul natural în stare gazoasă, a determinat dublarea importurilor de resurse energetice.

Diagrama 8. Import de produse energetice și electricitate (prețuri CIF)
Импорт топливных товаров и электроэнергии (в ценах СИФ)
Imports of energy products and electricity (CIF prices)

	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III
Combusibil diesel Дизтопливо Diesel	112,40	107,90	80,12	44,63	61,15	68,40	82,49	92,50	122,86
Gaz natural Природный газ Natural gas	21,92	79,23	79,05	24,62	12,55	45,81	69,87	42,48	46,45
Benzine auto / Бензин / Gasoline	29,16	28,58	20,09	12,84	16,96	20,29	23,26	28,93	37,33
Energie electrică* Электроэнергия* Electricity*	9,25	8,85	8,11	0,00	0,00	1,45	0,00	3,56	4,00
Cărbune / Уголь / Coal	5,52	4,15	2,16	3,68	4,44	3,62	1,19	3,22	6,12
Altele / Прочие / Other	23,34	19,33	14,32	8,56	12,44	14,30	15,22	18,04	29,79
Total / Всего / Total	201,59	248,04	203,85	94,33	107,54	153,87	192,03	188,73	246,55

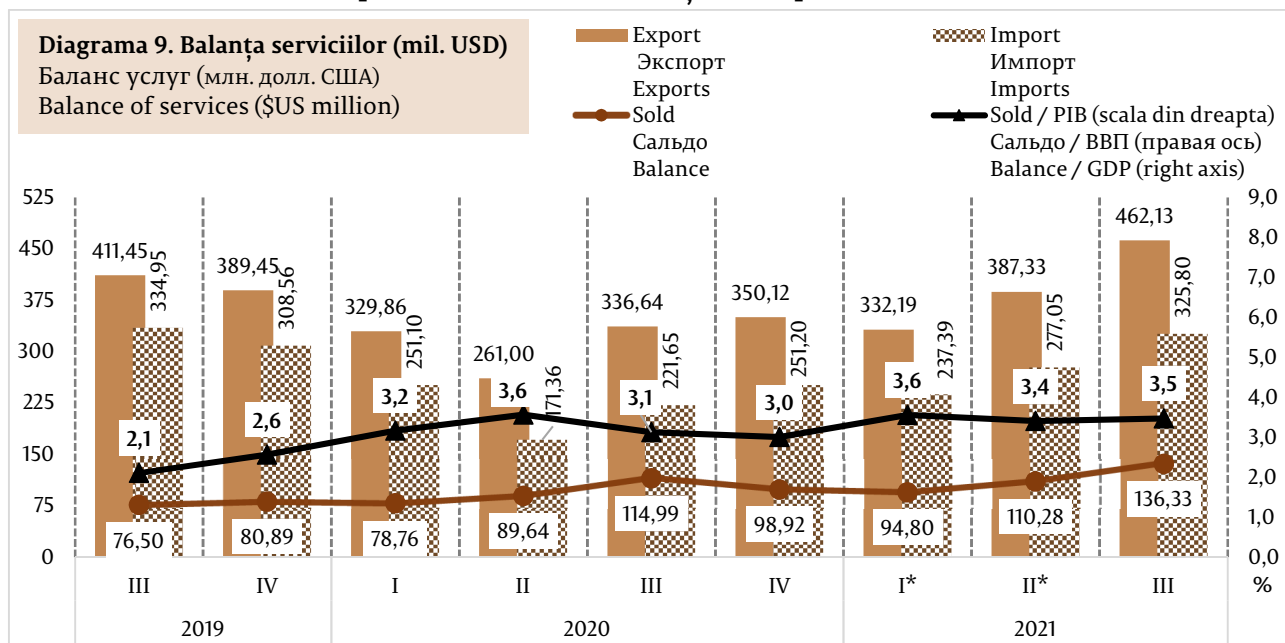
Sursa: Elaborat de BNM în baza datelor BNS / Источник: НБМ, на основе данных НБС / Source: NBM calculations based on NBS data
* import net / чистый импорт / net import

1.2. Balanța serviciilor

Баланс услуг
Services balance

Excedentul comerțului exterior cu *servicii* a totalizat 136,33 mil. USD, crescând cu 18,6 la sută față de trimestrul III 2020, evoluția a fost determinată de majorarea mai semnificativă a exporturilor de servicii (+125,49 mil. USD) decât a importurilor (+104,15 mil. USD) (diagrama 9).

Dinamica pozitivă a balanței comerțului exterior cu servicii s-a datorat majorării mai semnificative a valorii exporturilor de servicii față de importuri.

*date revizuite / пересмотренные данные / revised data

Majorarea *exportului de servicii* a fost determinată, în primul rând, de serviciile de călătorii (+44,8 la sută), de transport (+69,8 la sută), de servicii profesionale și de consultanță managerială (+2,9 ori) (diagrama 10). Creșterea *importului de servicii* a fost determinată de majorările semnificative înregistrate la serviciile de călătorii (+64,0 la sută) și de transport (+36,0 la sută) (diagrama 11). Astfel, balanța serviciilor de călătorii a marcat o descreștere cu 24,4 la sută, în timp ce balanța serviciilor de transport s-a majorat de 2,1 ori (diagrama 12). Balanța serviciilor informatice a continuat să crească și în trimestrul III 2021 ca urmare a sporirii mai semnificative a exporturilor (+23,27 mil. USD) decât a importurilor (+3,22 mil. USD) (tabelul 5).

Tabelul 5. Balanța serviciilor de informatică, pe principalele tipuri

Сальдо компьютерные услуги, основные типы
Balance of computer services, by main types

	2019 III	2019 IV	2020 I	2020 II	2020 III	2020 IV	2021 I*	2021 II*	2021 III	2021 III / 2020 III
	mil. USD / млн. долл. США / US\$ million									%
Servicii de informatică, total Компьютерные услуги, всего Computer services, total	30,55	40,76	41,94	44,67	53,72	59,28	51,89	72,99	73,77	137,3
Servicii legate de aplicațiile program Услуги связанные с программными приложениями Software-related services	28,01	27,23	27,1	29,72	35,27	34,36	30,24	43,27	38,41	108,9
Alte servicii de informatică** Прочие компьютерные услуги Other computer services	2,54	13,53	14,84	14,95	18,45	24,92	21,65	29,72	35,36	191,7

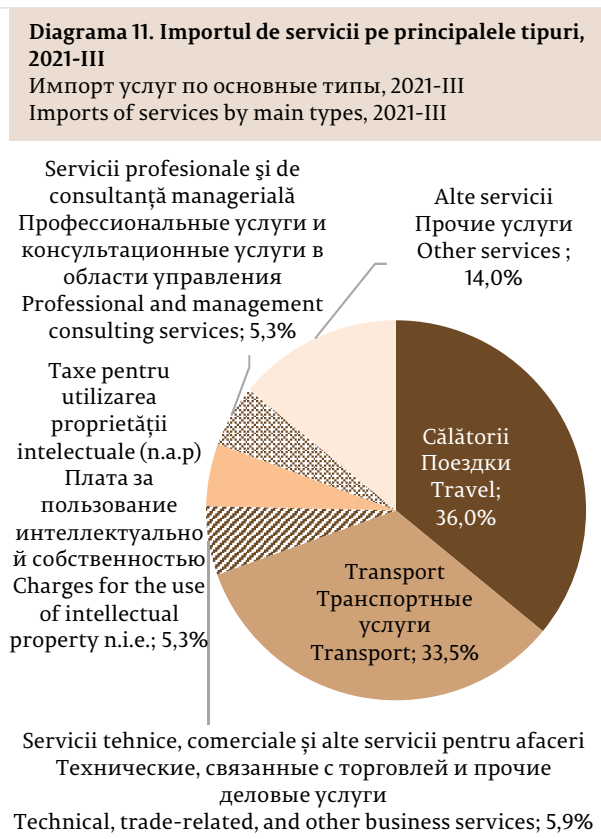
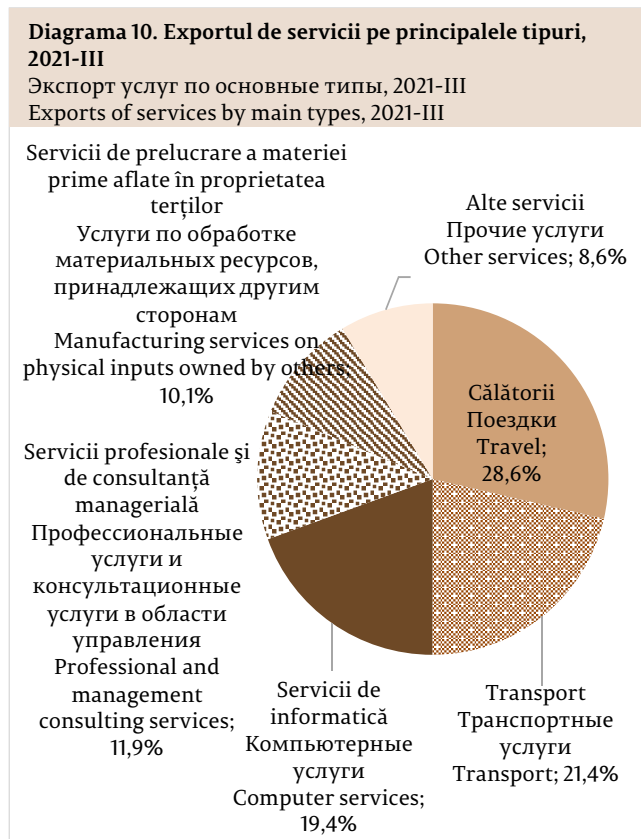
* date revizuite / пересмотренные данные / revised data

** Servicii de instalare și mentenanță software / hardware nepersonalizate, prelucrarea datelor, web hosting etc.

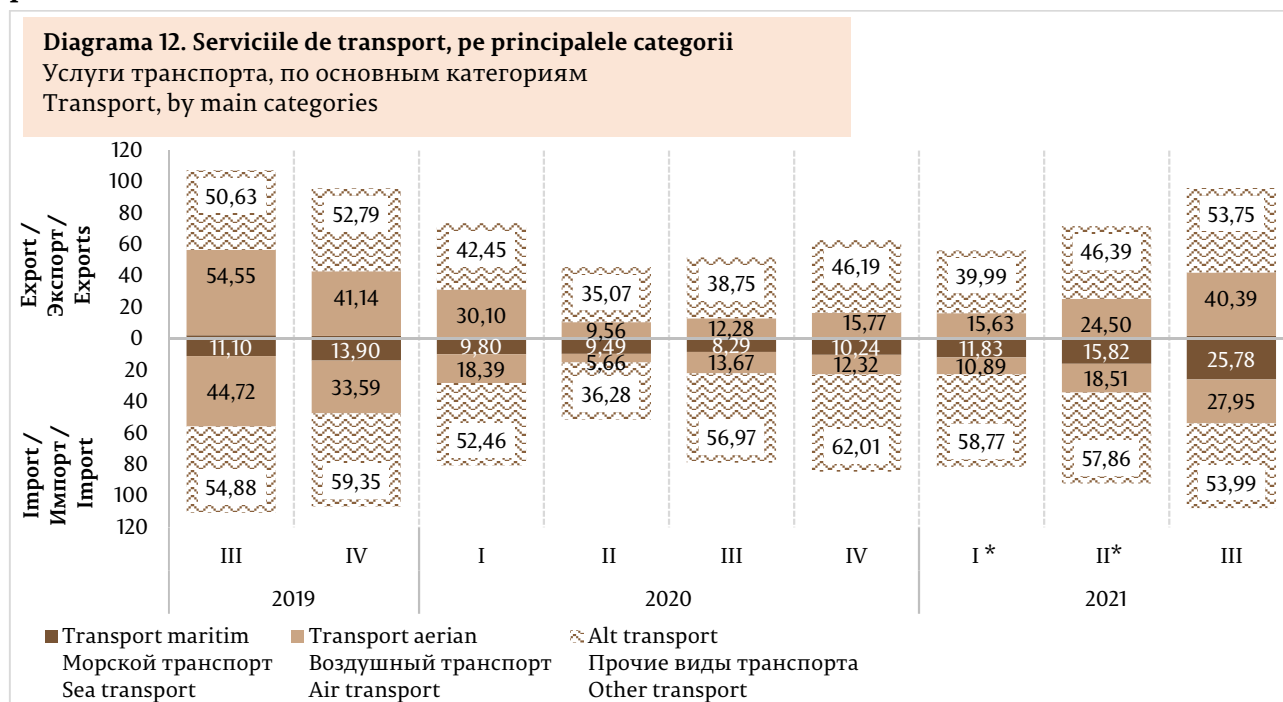
** Услуги по установке и обслуживанию ПО массового производства / техники, обработка данных, веб-хостинг и т.п.

** Non-customized software / hardware installation and maintenance services, data processing, web hosting etc.

Cea mai semnificativă contribuție pozitivă, atât la creșterea exportului de servicii, cât și la importul acestora, au avut-o serviciile de călătorii și de transport.

Conform structurii pe principalele categorii a serviciilor de transport, exportul serviciilor de transport aerian s-a majorat cel mai semnificativ compartiv cu perioada similară a anului precedent.

* date revizuite / пересмотренные данные / revised data

1.3. Balanța veniturilor primare

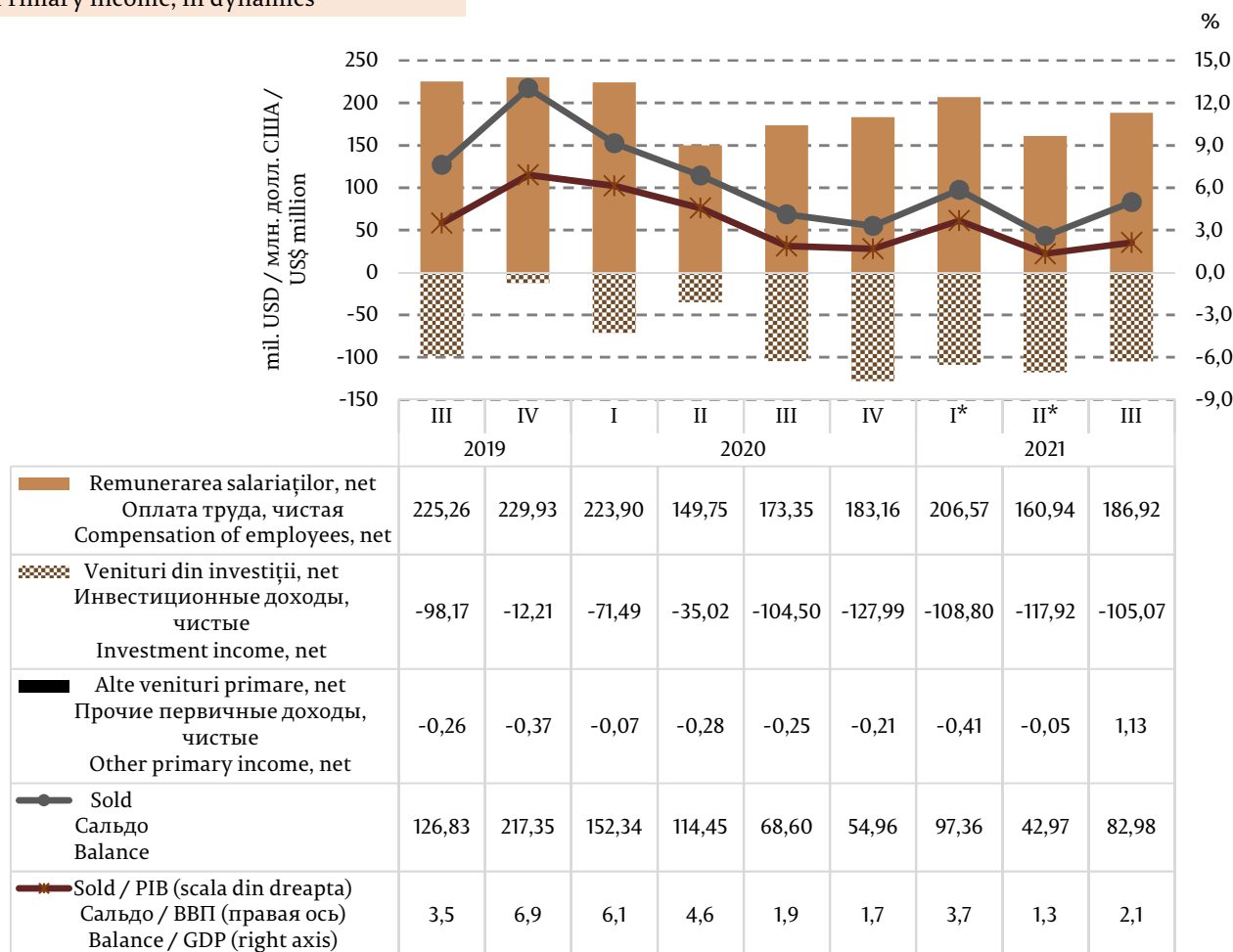
Баланс первичных доходов
 Primary income balance

În trimestrul III 2021, excedentul *veniturilor primare* s-a majorat cu 21,0 la sută comparativ cu trimestrul III 2020, ca urmare a creșterii intrărilor (+5,4 la sută), dar și a scăderii ieșirilor de venituri primare (-2,3 la sută) (diagrama 13). Astfel, în cadrul intrărilor de venituri primare, s-a majorat cu 6,9 la sută remunerarea salariaților rezidenți pentru munca prestată patronilor nerezidenți, în timp ce intrările sub formă de venituri din investiții obținute de rezidenți s-au diminuat cu 46,1 la sută, totalizând 4,56 mil. USD. În cadrul ieșirilor, au scăzut cu 2,9 la sută veniturile din investiții ce revin nerezidenților, în special plățile de dividende.

În trimestrul III 2021, excedentul veniturilor primare a crescut datorită majorării intrărilor de venituri primare, în special a remunerării salariaților rezidenți pentru munca prestată patronilor nerezidenți, în timp ce ieșirile acestora s-au micșorat.

Diagrama 13. Evoluția veniturilor primare

Первичные доходы в динамике
 Primary income, in dynamics

* date revizuite / пересмотренные данные / revised data

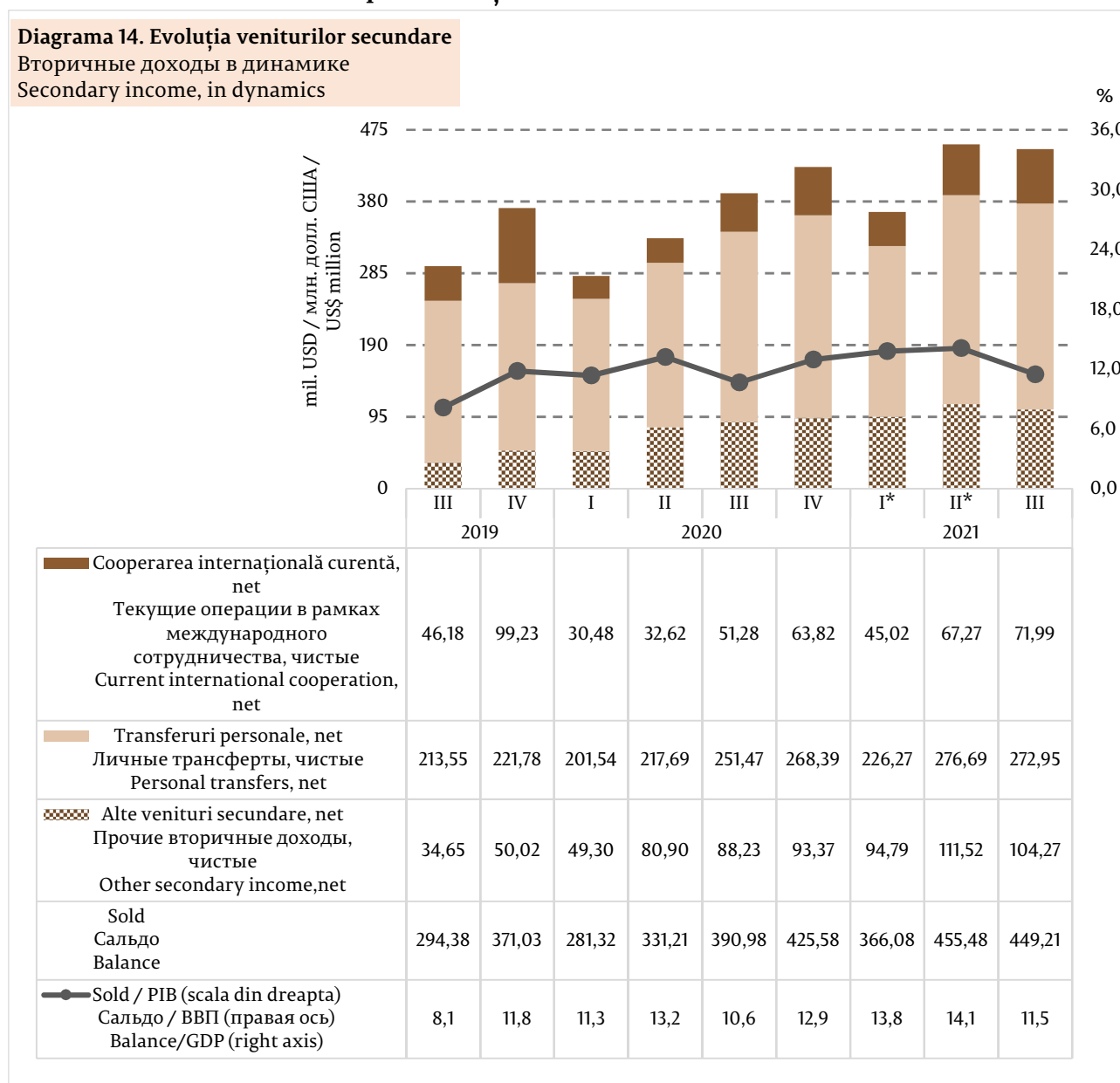
1.4. Balanța veniturilor secundare

Баланс вторичных доходов

Secondary income balance

Veniturile secundare au înregistrat o creștere a excedentului cu 14,9 la sută față de trimestrul III 2020 (diagrama 14). Transferurile personale primite din exterior de rezidenți s-au majorat cu 8,6 la sută și au constituit 313,09 mil. USD. Soldul excedentar al asistenței tehnice, ajutorului umanitar și a granturilor primite în cadrul cooperării internaționale de toate sectoarele instituționale a crescut cu 40,4 la sută, comparativ cu perioada similară a anului precedent, și a totalizat 71,99 mil. USD.

În trimestrul III 2021, majorarea excedentului veniturilor secundare s-a datorat creșterii intrărilor nete de transferuri personale și de alte tranferuri curente.

* date revizuite / пересмотренные данные / revised data

2. Contul de capital

Счёт операций с капиталом

Capital account

Contul de capital a consemnat un deficit de 26,63 mil. USD, ce s-a majorat cu 4,8 la sută față de trimestrul III 2020. Soldul contului de capital a fost determinat de ieșirile de capital înregistrate de sectorul privat (+36,7 la sută mai mari comparativ cu perioada similară a anului precedent), în timp ce intrările de asistență din exterior primită de administrația publică pentru finanțarea proiectelor investiționale au constituit 1,81 mil. USD (tabelul 6).

Suma soldurilor contului curent și contului de capital denotă că, drept rezultat al tranzacțiilor curente și de capital ale rezidenților Republicii Moldova cu nerezidenții, **necesarul net de finanțare externă** a constituit 427,01 mil. USD, ceea ce reprezintă 10,9 la sută în raport cu PIB.

Tabelul 6. Contul curent, de capital și financiar

Счет текущих операций, операций с капиталом и финансовый счет
 Current, capital and financial account

	2019		2020				2021			2021 III	
	III	IV	I	II	III	IV	I*	II*	III	/ 2020	
	mil. USD / млн. долл. США / US\$ million										III
											%
Contul curent (CC)	-367,48	-192,86	-204,12	-20,16	-350,79	-317,44	-345,77	-505,16	-400,38	114,1	
Счет текущих операций (СТО)											
Current account (CA)											
Contul de capital (CK)	-17,52	-11,24	-10,64	-8,24	-25,41	-21,38	-12,69	-17,00	-26,63	104,8	
Счет операций с капиталом (СОК)											
Capital account (KA)											
Necesarul net de finanțare (CC+CK)	-385,00	-204,10	-214,76	-28,40	-376,20	-338,82	-358,46	-522,16	-427,01	113,5	
Чистое заимствование (СТО+СОК)											
Net borrowing (CA+KA)											
Necesarul net de finanțare (soldul contului financiar)	-367,23	-168,94	-188,32	-52,49	-426,73	-374,59	-375,37	-507,44	-368,99	86,5	
Чистое заимствование (сальдо финансового счета)											
Net borrowing (balance from financial account)											
Necesarul net de finanțare (CC+CK)/PIB	-10,6	-6,5	-8,6	-1,1	-10,2	-10,3	-13,5	-16,1	-10,9	-0,7 p.p.	
Чистое заимствование (СТО+СОК) / ВВП											
Net borrowing (CA+KA)/GDP											

Notă: p.p. – puncte procentuale / процентные пункты / percentage points

*date revizuite / пересмотренные данные / revised data

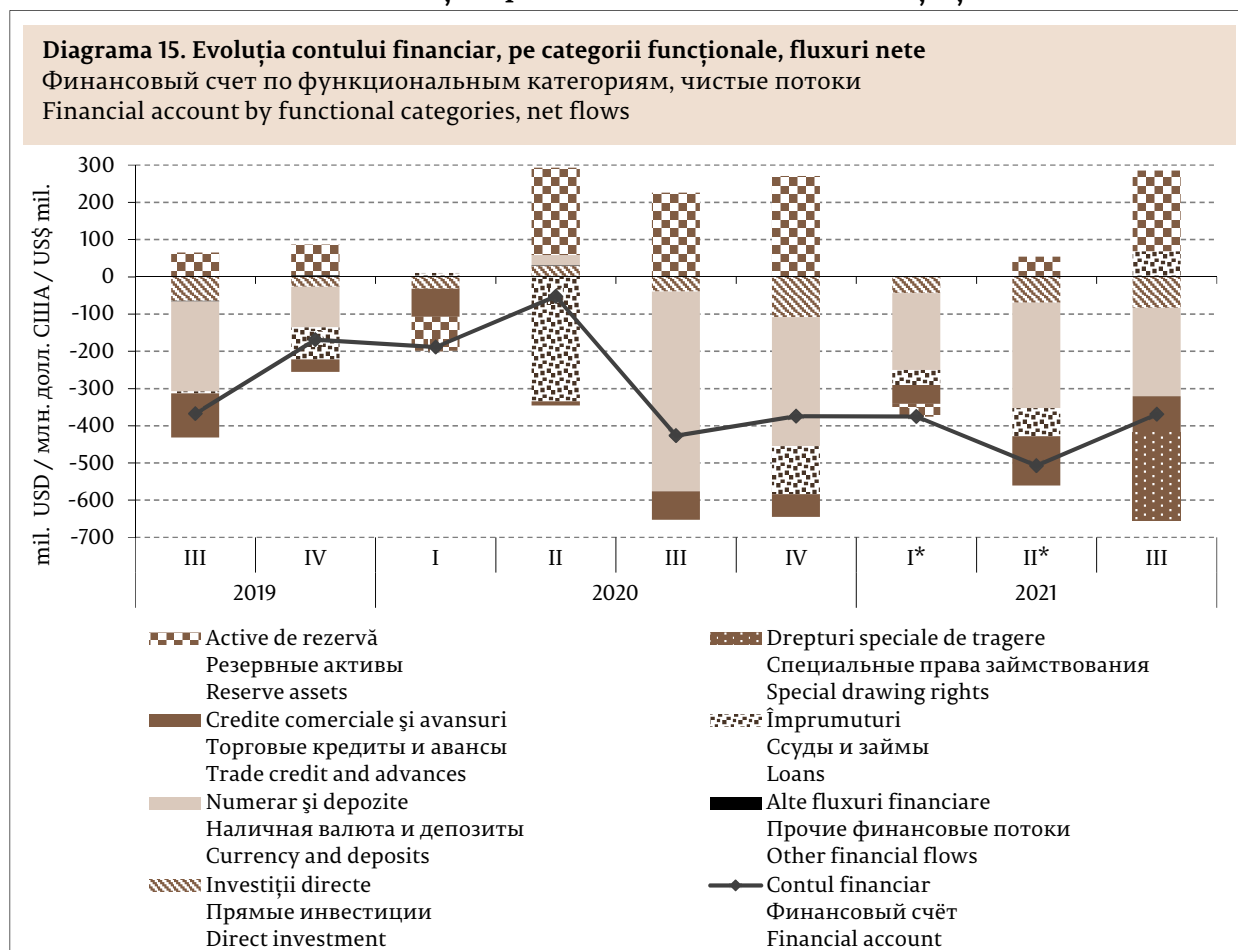
3. Contul financiar

Финансовый счёт
Financial account

În **contul financiar** al balanței de plăți a fost înregistrată o scădere considerabilă a activelor sub formă de numerar și depozite, care au fost principala sursă de finanțare a deficitului de cont curent în trimestrul III 2021. De asemenea, la finanțarea deficitului de cont curent au contribuit alocările de DST de la FMI, creditele comerciale și avansurile acordate entităților rezidente de către partenerii comerciali nerezidenți și investițiile directe.

Astfel, în trimestrul III 2021, **contul financiar** al balanței de plăți a înregistrat intrări nete de capital în valoare de 368,99 mil. USD, ca urmare a diminuării nete a activelor financiare ale rezidenților cu 28,28 mil. USD, precum și a majorării nete a angajamentelor rezidenților față de nerezidenți, în sumă de 340,71 mil. USD (diagramele 15 și 16).

În trimestrul III 2021, **principala sursă de finanțare a deficitului contului curent au fost activele sub formă de numerar și depozite din cadrul altor investiții și alocările de DST.**

Notă: (+) ieșiri nete, (-) intrări nete de capital / Примечание: (+) чистый отток, (-) чистый приток капитала

Note: (+) net capital outflow, (-) net capital inflow

*date revizuite / пересмотренные данные / revised data

Tabelul 7. Sursele de acoperire a necesarului net de finanțare, fluxuri financiare nete

Источники покрытия чистого заимствования, чистые финансовые потоки

Sources of coverage for the net borrowing, net financial flows

	2019	2019	2020	2020	2020	2020	2021	2021	2021	2020	2021
	III	IV	I	II	III	IV	I*	II*	III*	I-III	I-III
	% la PIB / % к ВВП / % to GDP										
Contul financiar	-10,1	-5,4	-7,6	-2,1	-11,6	-11,4	-14,1	-15,7	-9,4	-7,7	-12,7
Финансовый счет											
Financial account											
Investiții directe, din care:	-1,8	-0,9	-1,3	1,2	-1,1	-3,3	-1,7	-2,1	-2,1	-0,5	-2,0
Прямые инвестиции, в том числе:											
Direct investment, of which:											
Participații și acțiuni, altele decât reinvestirea profiturilor	1,0	-0,9	-0,9	-0,3	-0,5	-0,7	0,4	-0,9	-1,1	-0,5	-0,7
Участие в капитале за исключением реинвестирования доходов											
Equity other than reinvestment of earnings											
Reinvestirea profiturilor	-1,2	1,2	-1,0	0,3	-0,6	-2,1	-2,2	-1,0	-0,6	-0,5	-1,2
Реинвестирование доходов											
Reinvestment of earnings											
Instrumente de natura datoriei	-1,5	-1,2	0,6	1,1	0,0	-0,5	0,2	-0,2	-0,4	0,5	-0,2
Долговые инструменты											
Debt instruments											
Investiții de portofoliu și derivate financiare	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Портфельные инвестиции и производные финансовые инструменты											
Portfolio investment and financial derivatives											
Alte investiții, din care:	-10,1	-7,1	-2,6	-12,6	-16,7	-16,3	-11,1	-15,2	-12,8	-11,5	-13,1
Прочие инвестиции, в том числе:											
Other investment, of which:											
Numerar și depozite	-6,7	-3,5	0,0	1,1	-14,6	-10,5	-7,8	-8,7	-6,0	-5,9	-7,4
Наличная валюта и депозиты											
Currency and deposits											
Împrumuturi	-0,1	-2,7	0,4	-13,3	0,0	-3,9	-1,5	-2,3	1,7	-3,8	-0,5
Ссуды и займы											
Loans											
Credite comerciale și avansuri	-3,3	-1,1	-3,0	-0,4	-2,1	-1,9	-1,9	-4,1	-2,5	-1,9	-2,9
Торговые кредиты и авансы											
Trade credit and advances											
Alte creanțe / angajamente	-0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Прочая дебиторская / кредиторская задолженность											
Other accounts receivable / payable											
Drepturi speciale de tragere	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-6,0	0,0	-6,0
Специальные права заимствования											
Special drawing rights											
Modificarea activelor de rezervă	1,8	2,6	-3,7	9,3	6,1	8,2	-1,3	1,6	5,5	4,3	2,4
Изменение резервных активов											
Change in reserve assets											

Notă: (-) – intrări nete de capital, (+) – ieșiri nete de capital

Примечание: (-) – чистый приток капитала, (+) – чистый отток капитала

Note: (-) – net capital inflow, (+) – net capital outflow

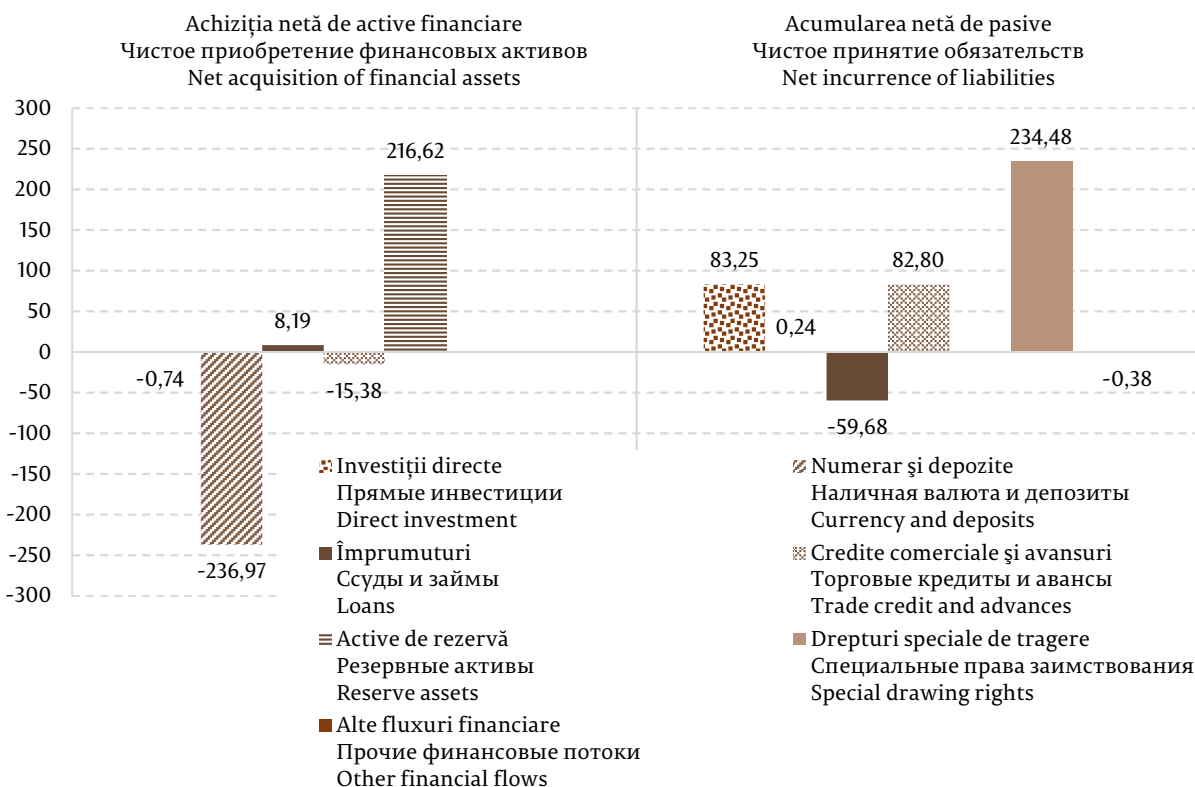
* date revizuite / пересмотренные данные / revised data

În activele financiare au crescut substanțial activele oficiale de rezervă ale BNM, iar la pasive au fost înregistrate alocări de DST de la FMI.

Diagrama 16. Contul financiar, active și pasive pe categorii funcționale (mil. USD)

Финансовый счёт, активы и обязательства по функциональным категориям (млн. долл. США)

Financial account, assets and liabilities by functional categories (US\$ million)

Diminuarea netă a **activelor** a fost determinată de scăderea cu 236,97 mil. USD a activelor sub formă de **numerar și depozite** (din care activele **altor sectoare** s-au redus cu 344,72 mil. USD, iar cele ale băncilor licențiate s-au majorat cu 107,75 mil. USD). Concomitent, au crescut substanțial **activele oficiale de rezervă** ale BNM, cu 216,62 mil. USD (diagrama 16).

Partenerii comerciali nerezidenți au efectuat achitări nete în valoare de 15,38 mil. USD la **creditele comerciale și avansurile** acordate lor anterior de către rezidenții moldoveni, iar activele externe ale rezidenților sub formă de **investiții directe** în străinătate au scăzut cu 0,74 mil. USD. În același timp, au crescut activele externe ale rezidenților sub formă de **împrumuturi** – cu 8,19 mil. USD.

În trimestrul III 2021, **pasivele** s-au majorat, în special, datorită alocării de drepturi speciale de tragere de către Fondul Monetar Internațional în vederea combaterii crizei economice globale. Astfel, proporțional cotei de participare, Republica Moldova a primit 165,30 mil. DST, echivalentul a 234,48 mil. USD (tabelul 7, diagrama 16).

La majorarea pasivelor au contribuit, de asemenea, intrările de **investiții străine directe** în sumă netă de 83,25 mil. USD, determinate de majorarea, cu 48,61 mil. USD, a valorii nete a participațiilor la capital și a acțiunilor în posesia nerezidenților, de reinvestirea profiturilor în valoare de 25,37 mil. USD, precum și de majorarea datoriilor față de investitorii străini direcți cu 9,27 mil. USD (tabelul 8).

Tabelul 8. Investiții directe, intrări și ieșiri de capital (mil. USD)

Прямые инвестиции, приток и отток капитала (млн. долл. США)

Direct investment, capital inflow and outflow (US\$ mill.)

	2020				2021					
	III		IV		I*		II*		III	
	intrări приток inflow	ieșiri отток outflow	intrări приток inflow	ieșiri отток outflow	intrări приток inflow	ieșiri отток outflow	intrări приток inflow	ieșiri отток outflow	intrări приток inflow	ieșiri отток outflow
Investiții directe Прямые инвестиции Direct investment	98,27	58,61	152,58	43,74	108,81	64,88	133,22	63,66	142,19	58,20
Active Активы Assets	33,12	23,96	5,49	13,53	19,09	27,23	44,91	26,98	18,57	17,83
Pasive Обязательства Liabilities	65,15	34,65	147,09	30,21	89,72	37,65	88,31	36,68	123,62	40,37
Participații la capital și acțiuni ale fondurilor de investiții, exceptând reinvestirea profiturilor Участие в капитале за исключением реинвестирования доходов Equity other than reinvestment of earnings Reinvestirea profiturilor (+) / pierderi (-) Реинвестирование доходов (+) / убытку (-) Reinvestment of earnings (+) / losses (-)	11,52	6,95	28,80	0,94	7,74	12,38	34,67	0,15	56,72	8,11
Instrumente de natura datoriei Долговые инструменты Debt instrument	31,41	27,70	49,74	29,27	23,03	25,27	21,35	36,53	41,53	32,26

Notă: Achiziția activelor financiare se reflectă pe debit la ieșiri, iar retragerea activelor financiare - pe credit la intrări. Acumularea pasivelor se reflectă pe credit la intrări, iar stingerea pasivelor - pe debit la ieșiri.

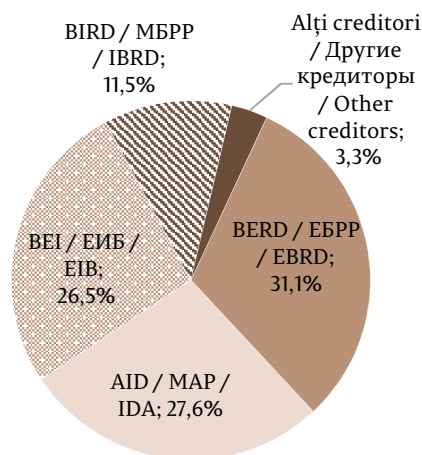
Примечание: Приобретение финансовых активов представлено по дебету (отток), а выбытие финансовых активов - по кредиту (приток). Принятие обязательств представлено по кредиту (приток), а погашение обязательств - по дебету (отток).
 Note: Acquisition of financial assets is presented on the debit (outflow), disposal of financial assets - on the credit (inflow). Incurrence of liabilities is presented on the credit (inflow), extinguishing of liabilities - on the debit (outflow).

* date revizuite / пересмотренные данные / revised data

**În trimestrul III 2021, principalul creditor al
administrației publice a fost Banca Europeană
pentru Reconstrucție și Dezvoltare.**
**Diagrama 17. Principalii creditori ai administrației publice
în trimestrul III 2021**

 Основные кредиторы сектора государственного
управления в III квартале 2021 года

The main creditors of general government in Quarter III 2021

De asemenea, s-au majorat cu 82,80 mil. USD, în valoare netă, angajamentele sub formă de *credite comerciale și avansuri* ale altor sectoare.

Angajamentele externe sub formă de *împrumuturi* au scăzut cu 59,68 mil. USD. Tragerile brute de împrumuturi pe parcursul perioadei de referință au constituit 98,86 mil. USD, iar rambursările - 158,54 mil. USD. Administrația publică a contractat, în trimestrul III 2021, împrumuturi externe noi în valoare 25,40 mil. USD, principalii creditori fiind: Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare - 7,90 mil. USD; Asociația Internațională de

Dezvoltare – 7,02 mil. USD; Banca Europeană de Investiții – 6,72 mil. USD; Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare – 2,93 mil. USD etc. Banca Națională a Moldovei a rambursat 12,76 mil. USD din împrumuturile contractate anterior de la FMI.

Tabelul 9. Împrumuturi externe (pasive), pe sectoare instituționale, valorificări și rambursări (mil. USD)

Внешние займы (обязательства), по институциональным секторам, привлечение и погашение (млн. долларов США)

External loans (liabilities), by institutional sector, drawings and repayments (US\$ million)

	2020				2021					
	III		IV		I*		II*		III	
	valor.	ramb.	valor.	ramb.	valor.	ramb.	valor.	ramb.	valor.	ramb.
Împrumuturi	152,00	147,08	275,09	132,43	171,76	131,48	185,13	113,35	98,86	158,54
Ссуды и займы										
Loans										
Banca centrală		14,82		10,91		12,87		12,02		12,76
Центральный банк										
Central bank										
<i>termen lung</i>		14,82		10,91		12,87		12,02		12,76
<i>долгосрочные</i>										
<i>long-term</i>										
Administrația publică	72,01	51,35	184,08	20,18	61,78	50,53	108,14	21,23	25,40	45,96
Сектор гос. управления										
General government										
<i>termen lung</i>	72,01	51,35	184,08	20,18	61,78	50,53	108,14	21,23	25,40	45,96
<i>долгосрочные</i>										
<i>long-term</i>										
Societăți care acceptă depozite, exclusiv BC	16,42	4,69	9,53	18,68	31,54	7,69	9,63	21,27	8,84	2,64
Депозитные организации, за искл. ЦБ										
Deposit-taking corporations, except CB										
<i>termen lung</i>	16,42	4,69	9,53	18,68	31,54	7,69	9,63	21,27	8,84	2,64
<i>долгосрочные</i>										
<i>long-term</i>										
Societăți nefinanciare, GP și IFSLSGP	40,57	43,96	60,66	64,13	62,24	40,66	42,75	42,48	32,95	71,00
Нефинансовые предприятия, ДХ и НКОДХ										
Nonfinancial corporations, Hs and NPISHs										
<i>termen scurt</i>	2,12	1,14	2,84	2,70	5,21	2,60	7,93	2,63	6,35	2,89
<i>краткосрочные</i>										
<i>short-term</i>										
<i>termen lung</i>	38,45	42,82	57,82	61,43	57,03	38,06	34,82	39,85	26,60	68,11
<i>долгосрочные</i>										
<i>long-term</i>										
Alte societăți financiare	23,00	32,26	20,82	18,53	16,20	19,73	24,61	16,35	31,67	26,18
Прочие фин. организации										
Other financial corporations										
<i>termen scurt</i>	0,24		0,10	0,10			0,20			
<i>краткосрочные</i>										
<i>short-term</i>										
<i>termen lung</i>	22,76	32,26	20,72	18,43	16,20	19,73	24,41	16,35	31,67	26,18
<i>долгосрочные</i>										
<i>long-term</i>										

* date revizuite / пересмотренные данные / revised data

Remiteri personale (articol suplimentar la balanța de plăți)
Личные денежные переводы (дополнительная статья к платежному балансу)
Personal remittances (supplementary item to the balance of payments)

Remiterile personale² primite de rezidenții Republicii Moldova în trimestrul III 2021 s-au majorat cu 10,8 la sută comparativ cu perioada similară a anului precedent și au constituit 523,28 mil. USD, ceea ce reprezintă 13,3 la sută relativ la PIB (tabelul 10). Creșterea intrărilor de remiteri a fost determinată de remiterile din UE-27 și alte țări, care s-au majorat cu 23,5 la sută și 1,6 la sută, respectiv. În același timp, s-au diminuat remiterile din CSI cu 6,7 la sută. Plățile de remiteri către nerezidenți (debit) au constituit 119,96 mil. USD, în creștere cu 18,5 la sută, fiind îndreptate, în principal, spre țările UE (48,1 la sută din total).

Tabelul 10. Distribuția geografică a remiterilor personale

Личные денежные переводы по странам

Geographical structure of personal remittances dynamics

	2019		2020				2021			III 2021 / III 2020 %
	III	IV	I	II	III	IV	I*	II*	III	
	mil. USD / млн. долл. США / US\$ million									
Credit, din care:	462,85	477,94	444,38	391,20	472,22	502,37	469,81	495,64	523,28	110,8
Кредит, в т. ч.:										
Credit, of which:										
UE-27 / EC-27 / EU-27	203,34	213,81	208,18	196,26	230,71	258,04	252,10	266,46	284,85	123,5
CSI / СНГ / CIS	135,19	128,58	109,91	64,51	83,71	81,79	71,46	67,52	78,12	93,3
Alte țări	124,32	135,55	126,29	130,43	157,80	162,54	146,25	161,66	160,31	101,6
Другие страны Other countries										
Debit, din care:	78,43	81,07	66,32	57,54	101,24	103,17	90,55	102,22	119,96	118,5
Дебет, в т. ч.:										
Debit, of which:										
UE-27 / EC-27 / EU-27	37,82	36,60	30,13	24,47	46,04	44,16	42,09	44,41	57,73	125,4
CSI / СНГ / CIS	24,54	28,22	23,36	22,23	37,89	39,00	29,35	38,05	37,33	98,5
Alte țări	16,07	16,25	12,83	10,84	17,31	20,01	19,11	19,76	24,90	143,8
Другие страны Other countries										
Sold, din care:	384,42	396,87	378,06	333,66	370,98	399,20	379,26	393,42	403,32	108,7
Сальдо, в т. ч.:										
Balance, of which:										
UE-27 / EC-27 / EU-27	165,52	177,21	178,05	171,79	184,67	213,88	210,01	222,05	227,12	123,0
CSI / СНГ / CIS	110,65	100,36	86,55	42,28	45,82	42,79	42,11	29,47	40,79	89,0
Alte țări	108,25	119,30	113,46	119,59	140,49	142,53	127,14	141,90	135,41	96,4
Другие страны Other countries										
Remiteri personale: Ct, % la PIB	12,8	15,2	17,9	15,6	12,9	15,3	17,7	15,3	13,3	0,4 p.p.
Личные денежные переводы: К, % к ВВП										
Personal remittances: Cr, % to GDP										

Notă: p.p. – puncte procentuale / процентные пункты / percentage points

*date revizuite / пересмотренные данные / revised data

² Remiterile personale reprezintă un articol suplimentar la balanța de plăți și reflectă valoarea remunerării nete a salariaților (excluzând cheltuielile lucrătorilor suportate în țara de prestare a muncii și unele taxe și impozite achitate de rezidenți peste hotare), a transferurilor personale și a celor de capital între gospodăriile casnice, indiferent de sursa de proveniență a acestora.

II. Poziția investițională internațională la 30.09.2021

Международная инвестиционная позиция на 30.09.2021

International investment position at 09/30/2021

Poziția investițională internațională a Republicii Moldova, la 30.09.2021, a constituit -5 692,27 mil. USD (sau 43,4 la sută relativ la PIB), soldul net debitor aprofundându-se față de sfârșitul anului 2020 cu 4,9 la sută (tabelul 11, diagrama 5).

Tabelul 11. Indicatorii principali aferenți poziției investiționale internaționale (MBP6)

Основные показатели международной инвестиционной позиции (РПБ6)

Main indicators of the international investment position (BPM6)

	31.12. 2019	31.03. 2020	30.06. 2020	30.09. 2020	31.12. 2020	31.03. 2021*	30.06. 2021*	30.09. 2021	30.09. 2021 / 31.12. 2020
	mil. USD / млн. долл. США / US\$ million								%
Poziția investițională internațională netă Чистая МИП Net international investment position	-5 013,98	-4 745,59	-4 990,29	-5 430,00	-5 428,24	-5 254,81	-5 635,36	-5 692,27	104,9
Active / Активы / Assets	5 292,24	5 425,11	5 763,90	5 642,15	5 852,16	5 761,19	5 636,58	5 858,78	100,1
Pasive / Обязательства / Liabilities	10 306,22	10 170,70	10 754,19	11 072,15	11 280,40	11 016,00	11 271,94	11 551,05	102,4
Stocul activelor oficiale de rezervă Остаток официальных резервных активов Stock of official reserve assets	3 059,63	2 948,71	3 193,55	3 453,39	3 783,54	3 707,68	3 774,38	3 961,82	104,7
Stocul investițiilor directe, pasive Остаток прямых инвестиций, обязательства Stock of direct investment, liabilities	4 737,81	4 578,85	4 753,77	4 875,10	4 747,79	4 566,19	4 650,36	4 758,18	100,2
Stocul împrumuturilor (fără cele intragrup), pasive Остаток внешних кредитов (за исключением межфилиальных), обязательства Stock of loans (without intercompany loans), liabilities	3 446,94	3 427,62	3 796,40	3 876,89	4 121,69	4 054,24	4 164,38	4 043,00	98,1
	%								P.P.
PII / PIB МИП / ВВП PII / GDP	-41,9	-39,4	-42,4	-45,9	-45,6	-43,3	-43,8	-43,4	2,2
Stocul activelor externe / stocul pasivelor externe Остаток внешних активов / обязательств Stock of foreign assets / stock of foreign liabilities	51,3	53,3	53,6	51,0	51,9	52,3	50,0	50,7	-1,2
Pondereea ISD în stocul pasivelor externe Доля ПИИ в накопленных внешних обязательствах Share of FDI in the stock of foreign liabilities	46,0	45,0	44,2	44,0	42,1	41,5	41,3	41,2	-0,9
Pondereea împrumuturilor (fără împrumuturile intragrup) în stocul pasivelor externe Доля иностранных кредитов (за исключением межфилиальных) в накопленных внешних обязательствах Share of loans (without intercompany loans) in the stock of foreign liabilities	33,4	33,7	35,3	35,0	36,5	36,8	36,9	35,0	1,5

Notă: p. p. – puncte procentuale / Примечание: p. p. – процентные пункты / Note: p. p. – percentage points

*date revizuite / пересмотренные данные / revised data

Soldul activelor financiare externe a însumat 5 858,78 mil. USD, în creștere cu 0,1 la sută de la începutul anului, iar al pasivelor – 11 551,05 mil. USD, majorându-se cu 2,4 la sută.

Creșterea poziției *activelor* financiare s-a datorat altor schimbări (+711,46 mil. USD). Concomitent, fluxul negativ înregistrat în balanța de plăți (-614,21 mil. USD), fluctuația ratelor de schimb ale valutelor originale față de dolarul SUA (-90,16 mil. USD) și modificarea prețurilor instrumentelor financiare (-0,47 mil. USD) au influențat soldul activelor financiare în sensul scăderii.

Tabelul 12. Poziția investițională internațională (MBP6), la 30.09.2021 (mil. USD)

Международная инвестиционная позиция (РПБ6) по состоянию на 30.09.2021 (млн. долл. США)
 International investment position (BPM6) as of 09/30/2021 (US\$ million)

	Poziția la Остаток на Position as of 31.12.2020	Modificări care reflectă: Изменения, отражающие: Changes reflecting:					Poziția la Остаток на Position as of 30.09.2021
		dinamica totală всего измене- ний total changes	fluxul din BP операции ПБ BOP transactions	schimbări de preț de rezultat переоцен- ки price changes	fluctuația ratei de schimb изменение обменного курса exchange rate changes	alte schimbări прочие измене- ния other changes	
Poziția investițională internațională (netă) Международная инв. позиция (чистая) International investment position (net)	-5 428,24	-264,03	-1 251,80	79,52	179,53	728,72	-5 692,27
Active / Активы / Assets	5 852,16	6,62	-614,21	-0,47	-90,16	711,46	5 858,78
Investiții directe Прямые инвестиции Direct investment	337,32	-11,02	-10,53		-0,49		326,30
Investiții de portofoliu Портфельные инвестиции Portfolio investment	12,65						12,65
Derivate financiare Производные фин. инструменты Financial derivatives	4,00						4,00
Alte investiții Прочие инвестиции Other investment	1 714,65	-160,64	-836,74		-35,36	711,46	1 554,01
Active de rezervă* Резервные активы* Reserve assets*	3 783,54	178,28	233,06	-0,47	-54,31		3 961,82
Passive / Обязательства / Liabilities	11 280,40	270,65	637,59	-79,99	-269,69	-17,26	11 551,05
Investiții directe Прямые инвестиции Direct investment	4 747,79	10,39	186,95	-79,99	-94,82	-1,75	4 758,18
Investiții de portofoliu Портфельные инвестиции Portfolio investment	26,51	-1,82	-1,66		-0,16		24,69
Derivate financiare Производные фин. инструменты Financial derivatives	3,74	0,99	0,99				4,73
Alte investiții Прочие инвестиции Other investment	6 502,36	261,09	451,31		-174,71	-15,51	6 763,45

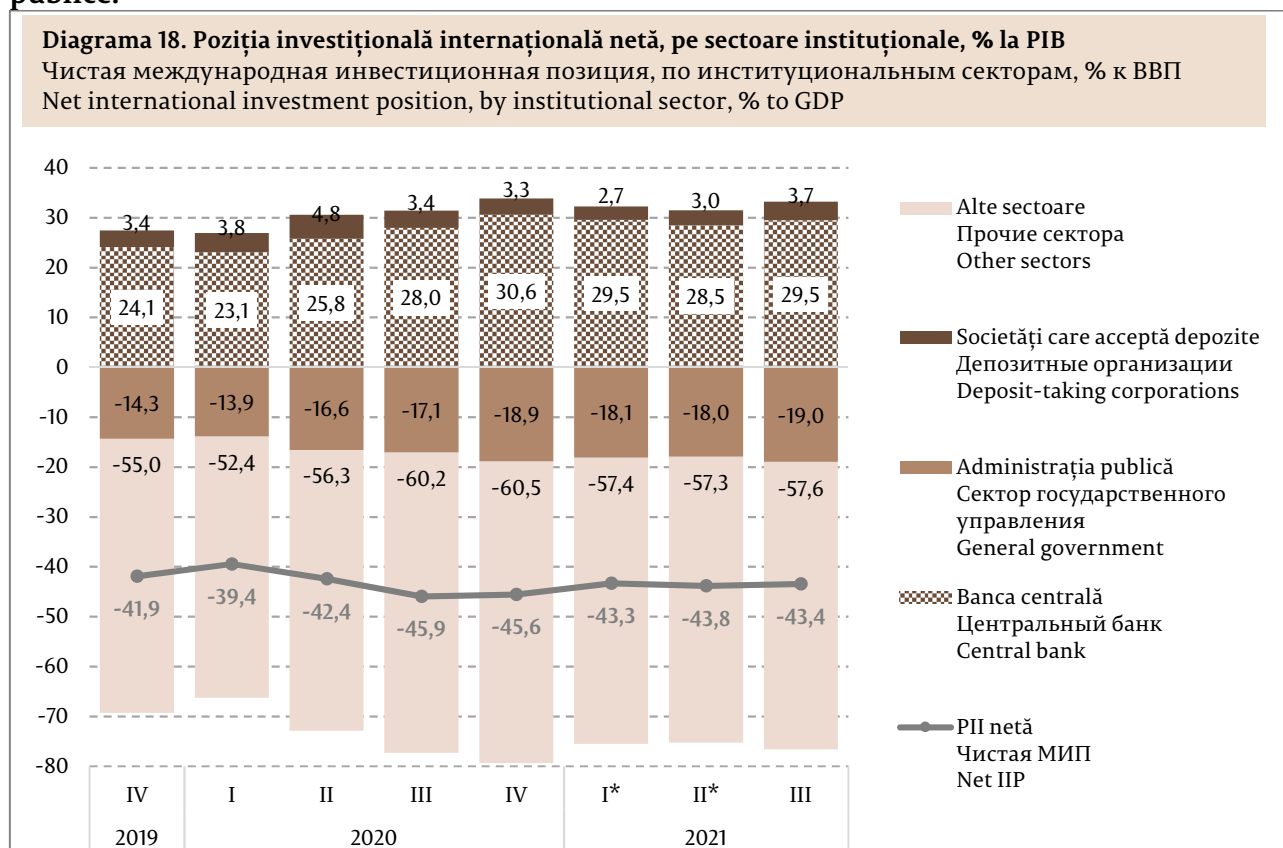
* Fluxuri evaluate la rata de schimb zilnică / операции ПБ оцениваются по обменному курсу на день / BOP flow valued at daily exchange rate;

Notă: Pentru evaluarea stocurilor se utilizează cross-cursurile oficiale de schimb ale valutelor originale față de dolarul SUA, la sfârșit de perioadă. / Примечание: Для оценки остатков были применены официальные кросс-курсы оригинальных валют к доллару США на конец периода. / Note: Official cross-exchange rates of original currencies against the US dollar at period-end are used for the evaluation of stocks.

Majorarea soldului *pasivelor* a fost determinată de fluxul pozitiv înregistrat în bilanța de plăți (+637,59 mil. USD). Fluctuația ratelor de schimb ale valutelor originale față de dolarul SUA (-269,69 mil. USD), modificarea prețurilor instrumentelor financiare (-79,99 mil. USD), precum și alte schimbări (-17,26 mil. USD) au dus la scăderea poziției pasivelor externe.

Din punctul de vedere al structurii PII pe sectoare instituționale, *BNM* și *administrația publică* au înregistrat scăderea poziției lor relative la PIB, în timp ce *societățile care acceptă depozite* și *alte sectoare* au înregistrat creșterea pozițiilor lor nete comparativ cu sfârșitul anului 2020 (diagrama 18).

La 30.09.2021, soldul net debitor al poziției investiționale internaționale s-a aprofundat față de 31.12.2020 ca urmare a scăderii angajamentelor nete ale altor sectoare și ale administrației publice.

*date revizuite / пересмотренные данные / revised data

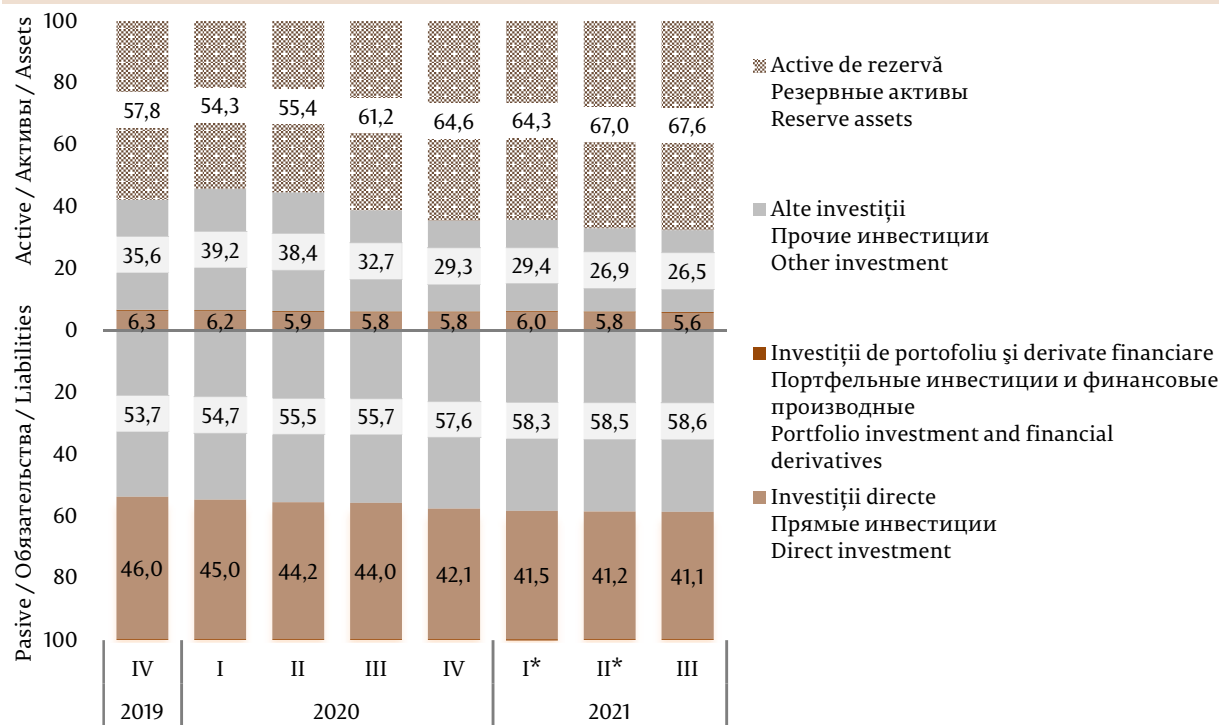
Din punctul de vedere al structurii PII pe categorii funcționale, majorarea poziției activelor financiare externe pe parcursul a 9 luni ale anului 2021 a fost determinată de creșterea cu 4,7 la sută a soldului activelor de rezervă. În același timp poziția activelor sub formă de *alte investiții* și a celor sub formă de investiții directe s-au diminuat respectiv cu 9,4 la sută și 3,3 la sută.

Activele de rezervă dețin ponderea majoritară în totalul activelor financiare, în timp ce alte investiții și investițiile directe dețin ponderi semnificative în totalul pasivelor.

Diagrama 19. Structura activelor financiare și pasivelor externe, pe categorii funcționale, la sfârșitul perioadei (%)

Структура внешних финансовых активов и обязательств по функциональным категориям, по состоянию на конец периода (%)

External financial assets and liabilities structure, by functional categories, at period-end (%)

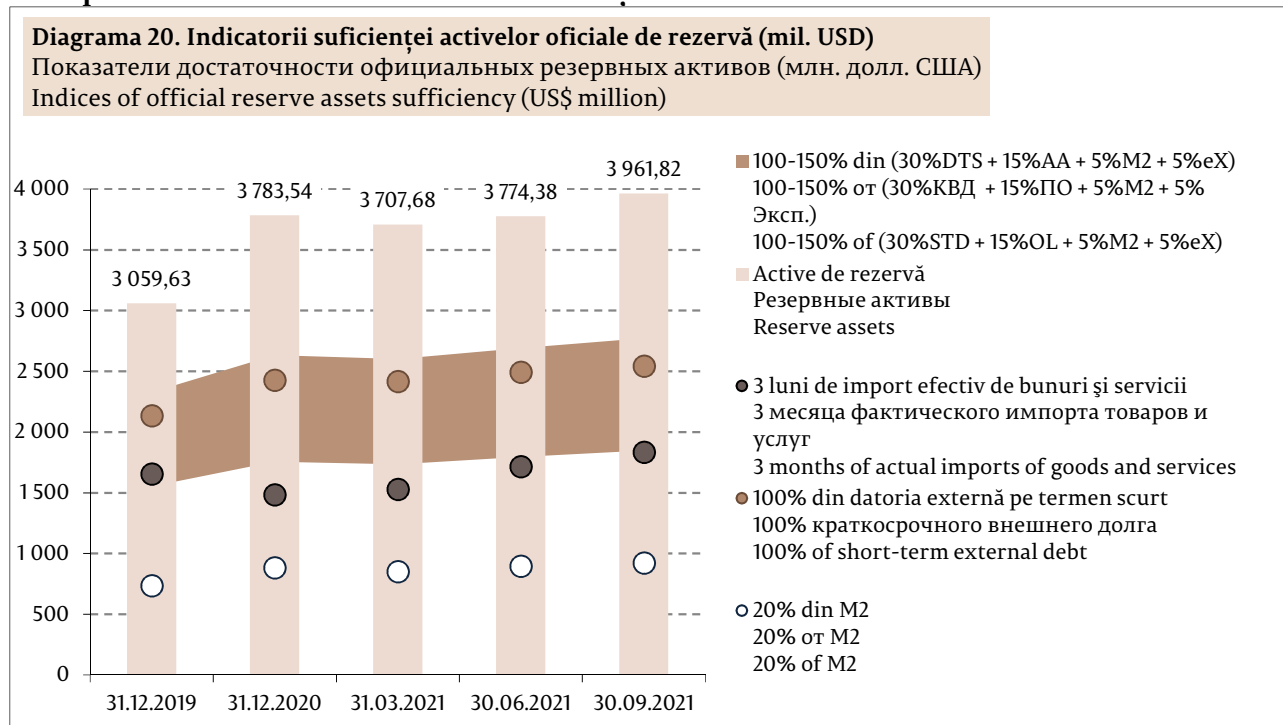

* date revizuite / пересмотренные данные / revised data

Poziția *activelor oficiale de rezervă*, de asemenea, s-a majorat (+4,7 la sută) și a constituit 3 961,82 mil. USD la 30.09.2021, ceea ce corespunde tuturor criteriilor de suficiență:

- (i) acoperirea a cel puțin 3 luni de importuri de bunuri și servicii (au acoperit 6,5 luni de import efectiv);
- (ii) acoperirea integrală prin rezerve a datoriei externe pe termen scurt (au acoperit 155,9 la sută);
- (iii) acoperirea a 20% din masa monetară M2 (au acoperit 86,0 la sută);
- (iv) acoperirea a 100-150% din suma: 30% din datoria externă pe termen scurt + 15% din alte angajamente externe + 5% din M2 + 5% din exporturi de bunuri și servicii (au acoperit 214,3 la sută) (diagrama 6).

La 30.09.2021, poziția activelor oficiale de rezervă s-a majorat, comparativ cu 31.12.2020, corespunzând tuturor criteriilor de suficiență.

Notă: DTS – datoria pe termen scurt (după scadența originală), AA – alte angajamente, M2 – masa monetară, eX – export de bunuri și servicii / Примечание: КВД – краткосрочный внешний долг, ПО – прочие обязательства, M2 – денежная масса, Эксп – экспорт товаров и услуг / Note: STD – short-term debt, OL – other liabilities, M2 – broad money, export-export of goods and services.

Criteriile se bazează pe recomandările FMI din "Assessing Reserve Adequacy - Specific Proposals", aprilie 2015

Критерии основаны на рекомендациях МВФ из "Assessing Reserve Adequacy - Specific Proposals", апрель 2015 г.

Criteria are based on the IMF recommendations specified in "Assessing Reserve Adequacy - Specific Proposals", April 2015:

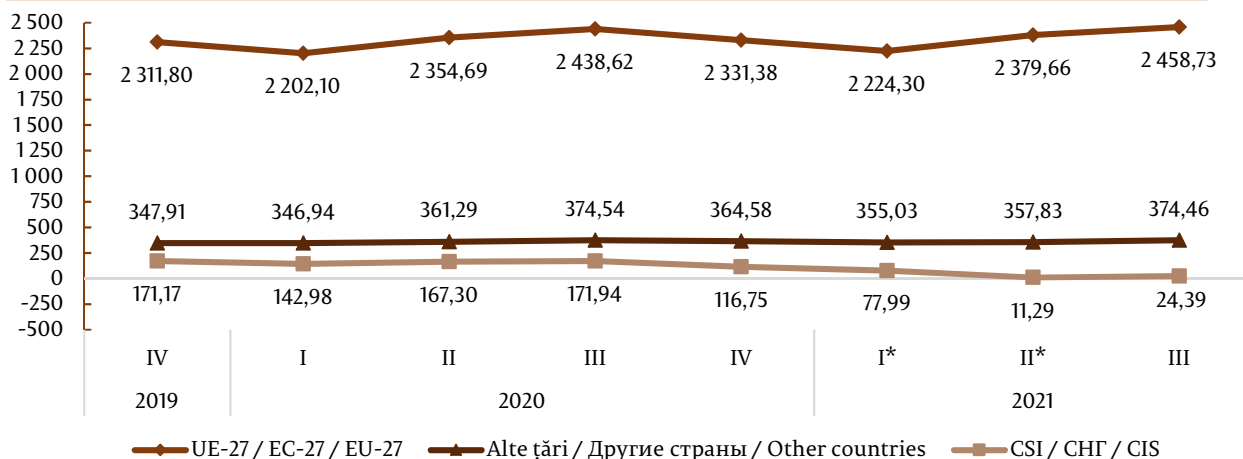
<http://www.imf.org/external/np/pp/eng/2014/121914.pdf>

Evoluția pasivelor externe a fost determinată de majorarea poziției *drepturilor speciale de trageră* din cadrul *altor investiții*, al cărei sold a crescut de 2,4 ori de la începutul anului datorită fluxului înregistrat în bilanța de plăți (+234,48 mil. USD), care reprezintă alocările de DST de către FMI drept suport în combaterea crizei economice globale.

Poziția angajamentelor sub formă de investiții directe s-a majorat cu 0,2 la sută de la începutul anului 2021. Soldul investițiilor directe în capitalul propriu a totalizat 2 857,58 mil. USD (+1,6 la sută comparativ cu 31.12.2020), iar al instrumentelor de natura datoriei 1 900,60 mil. USD (-1,8 la sută). În distribuția geografică a investițiilor directe sub formă de participații și acțiuni acumulate, investitorilor din țările UE-27 (fără Marea Britanie) le-a revenit ponderea majoritară de 86,0 la sută, CSI au deținut o pondere de 0,9 la sută din totalul capitalului propriu acumulat, iar cei proveniți din alte țări – de 13,1 la sută (diagrama 48). Repartiția stocului de investiții directe sub formă de participații pe activități economice este reflectată în diagrama 21.

Poziția investițiilor directe sub formă de participații și acțiuni provenite din țările CSI s-a diminuat considerabil față de 31.12.2020.

Diagrama 21. Poziția investițiilor directe, capital propriu, pe zone geografice (mil. USD)**
Прямые инвестиции** – собственный капитал, по регионам (млн. долл. США)
Direct investments in domestic economy position** – equity, by geographic region (US\$ million)

* date revizuite / пересмотренные данные / revised data

** poziții calculate conform valorii de bilanț, distribuția pe țări în baza investitorului nemijlocit

** остатки, отраженные по методу оценки "собственные средства по балансовой стоимости", распределение по странам в соответствии с непосредственным инвестором

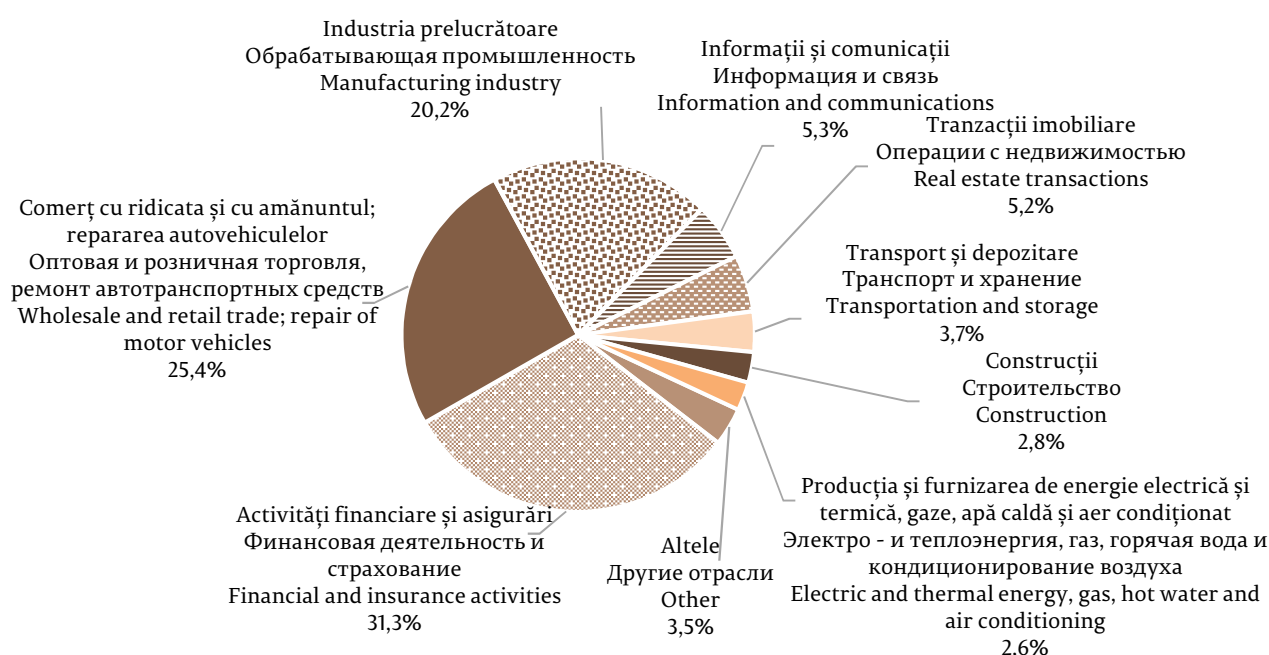
** positions calculated according to the own funds at book value method, by immediate investor's country

Activitățile financiare și asigurările, comerțul cu ridicata și cu amănuntul dețin ponderile majore în poziția pasivelor sub formă de investiții directe (capital propriu).

Diagrama 22. Investițiile directe, capital propriu acumulat la 30.09.2021, pe activități economice (conform CAEM-2)

Прямые инвестиции – собственный капитал, накопленный по состоянию на 30.09.2021 г., по отраслям (согласно КЭДМ-2)

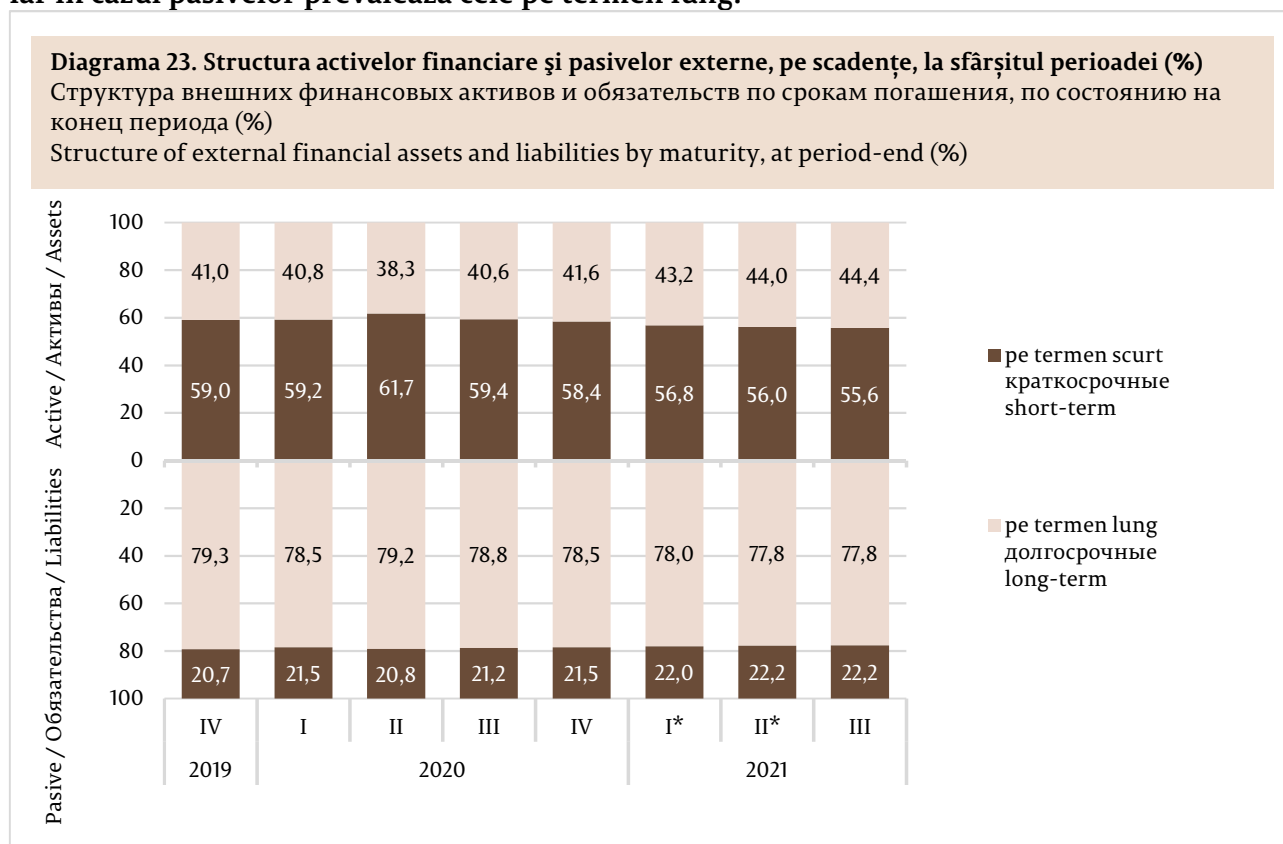
Direct investment in domestic economy, equity as of 09/30/2021, by industry (according to NACE-2)

Notă: Date estimate / Примечание: Оценочные данные / Note: Estimated data

Structura pe scadențe a *activelor financiare* arată prevalența celor pe termen scurt, al căror raport la activele pe termen lung reprezintă 1,3 (diagrama 54). Astfel, în totalul *creanțelor* predomină cele *pe termen scurt* cu o pondere de 55,6 la sută, alcătuite, în mare parte, din active de rezervă (numerar și depozite, aur monetar, titluri de valoare pe termen scurt) – 57,9 la sută și din alte investiții – 41,5 la sută. Structura *pasivelor* externe arată prevalența considerabilă a angajamentelor pe termen lung, al căror raport la cele pe termen scurt reprezintă 3,5. Respectiv, ponderea principală le revine pasivelor *pe termen lung* (77,8 la sută), în timp ce pasivele *pe termen scurt* dețin o pondere de 22,2 la sută.

Ponderea majoritară în structura activelor financiare revine constant celor pe termen scurt, iar în cazul pasivelor prevalează cele pe termen lung.

* date revizuite / пересмотренные данные / revised data

III. Datoria externă brută la 30.09.2021

Внешний долг Республики Молдова по состоянию на 30.09.2021

External debt of the Republic of Moldova as of 09/30/2021

Datoria externă brută a Republicii Moldova s-a majorat pe parcursul trimestrului III 2021 cu 2,7 la sută și a totalizat 8 664,18 mil. USD la 30.09.2021, ceea ce constituie 66,1 la sută raportat la PIB (-4,5 p.p. față de 31.12.2020, datorită PIB-ului în creștere) (tabelul 13, diagrama 24).

Tabelul 13. Datoria externă brută (MBP6) la sfârșitul perioadei, pe sectoare instituționale și pe scadențe (originale) (mil. USD)

Валовой внешний долг (РПБ6), на конец периода, по институциональным секторам и срокам погашения (изначальным) (млн. долл. США)

Gross external debt (BPM6), at period-end, by institutional sectors and maturities (original) (US\$ million)

	2020			2021		
	II	III	IV	I*	II*	III
Administrația publică	1 953,21	2 022,45	2 255,12	2 201,86	2 309,66	2 257,26
Сектор государственного управления						
General government						
Pe termen scurt / Краткосрочные обязательства / Short-term	0,20	0,28	0,27	0,26	0,08	0,12
Pe termen lung / Долгосрочные обязательства / Long-term	1 953,01	2 022,17	2 254,85	2 201,60	2 309,58	2 257,14
din care datoria UAT**/ в т.ч. долг АТЕ**/ of which: debt of ATU**	12,54	12,76	13,43	12,84	13,94	18,68
Banca centrală / Центральный банк / Central bank	160,50	148,76	141,11	126,14	114,98	334,96
Pe termen lung / Долгосрочные обязательства / Long-term	160,50	148,76	141,11	126,14	114,98	334,96
Societăți care acceptă depozite, exclusiv banca centrală	302,16	335,73	316,61	334,17	327,86	329,84
Депозитные организации за исключением центрального банка						
Deposit-taking corporations except central bank						
Pe termen scurt / Краткосрочные обязательства / Short-term	172,57	191,42	177,32	175,33	179,14	177,04
Pe termen lung / Долгосрочные обязательства / Long-term	129,59	144,31	139,29	158,84	148,72	152,80
Alte sectoare / Другие секторы / Other sectors	3 554,37	3 660,16	3 789,79	3 757,47	3 840,42	3 841,52
Pe termen scurt / Краткосрочные обязательства / Short-term	1 854,05	1 947,07	2 045,53	2 036,98	2 105,43	2 168,59
Pe termen lung / Долгосрочные обязательства / Long-term	1 700,32	1 713,09	1 744,26	1 720,49	1 734,99	1 672,93
Alte societăți financiare	274,45	265,97	268,72	265,33	273,87	281,94
Прочие финансовые организации						
Other financial corporations						
Pe termen scurt / Краткосрочные обязательства / Short-term	25,91	26,93	27,39	27,53	28,01	30,59
Pe termen lung / Долгосрочные обязательства / Long-term	248,54	239,04	241,33	237,80	245,86	251,35
Societăți nefinanciare	3 228,66	3 341,36	3 466,53	3 435,83	3 508,54	3 498,81
Нефинансовые предприятия						
Nonfinancial corporations						
Pe termen scurt / Краткосрочные обязательства / Short-term	1 827,60	1 919,69	2 017,53	2 008,78	2 076,50	2 136,83
Pe termen lung / Долгосрочные обязательства / Long-term	1 401,05	1 421,66	1 448,99	1 427,04	1 432,03	1 361,97
din care datoria cororațiilor publice в т.ч. долг государственных корпораций of which: debt of public corporations	33,35	33,85	34,21	32,6	32,40	4,61
Gospodăriile populației și IFSLSGP***	51,26	52,83	54,54	56,31	58,01	60,77
Домашние хозяйства и НКОДХ***						
Households and NPISHs***						
Pe termen scurt / Краткосрочные обязательства / Short-term	0,54	0,45	0,61	0,67	0,92	1,17
Pe termen lung / Долгосрочные обязательства / Long-term	50,73	52,39	53,94	55,65	57,10	59,61
Investiții directe: creditarea intragrup	1 870,491	890,00	1 935,08	1 908,87	1 901,58	1 900,60
Прямые инвестиции: межфилиальное кредитование						
Direct investment: intercompany lending						
Pe termen scurt / Краткосрочные обязательства / Short-term	202,66	207,38	202,95	202,22	208,92	218,71
Pe termen lung / Долгосрочные обязательства / Long-term	1 667,83	1 682,62	1 732,13	1 706,65	1 692,66	1 681,89
TOTAL / ВСЕГО / TOTAL	7 840,73	8 057,10	8 437,71	8 328,51	8 494,50	8 664,18

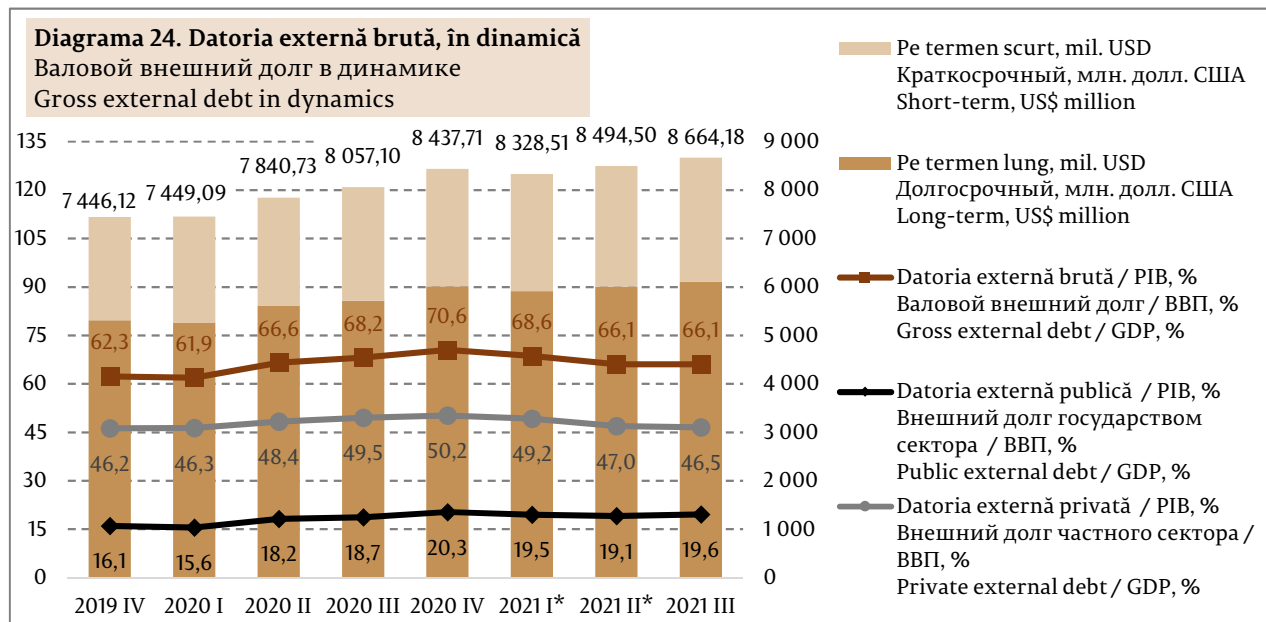
* date revizuite / пересмотренные данные / revised data

** UAT - unități administrativ-teritoriale / АТЕ - административно-территориальные единицы / ATU - administrative-territorial units

*** IFSLSGP - instituții fără scop lucrativ în serviciul gospodăriilor populației / НКОДХ - некоммерческие организации, обслуживающие домашние хозяйства / NPISHs - nonprofit institutions serving households

Cea mai mare parte a soldului datoriei externe brute îi revine *datoriei pe termen lung* (70,4 la sută), care a constituit 6 099,72 mil. USD la 30.09.2021, fiind în creștere față de începutul anului cu 1,5 la sută. *Datoria externă pe termen scurt* a crescut cu 5,7 la sută pe parcursul perioadei ianuarie-septembrie 2021 și a constituit 2 564,46 mil. USD la 30.09.2021.

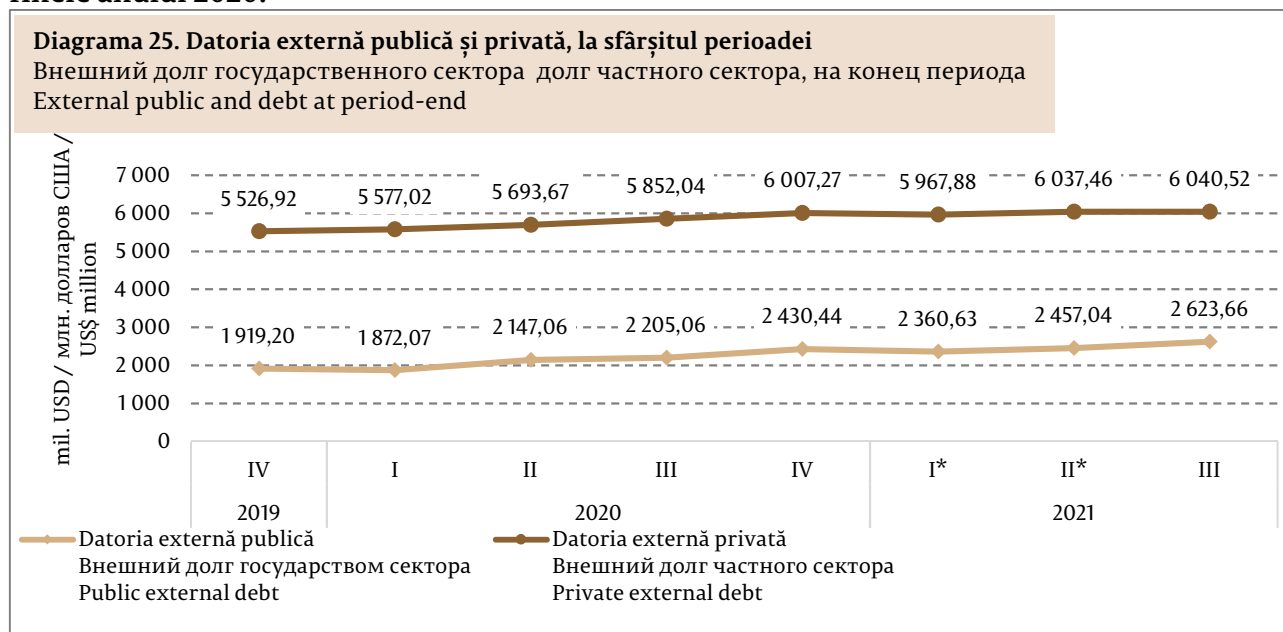
Pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2021, *datoria externă brută* a crescut ca valoare absolută, dar a scăzut ca raport la PIB.

* date revizuite / пересмотренные данные / revised data

Datoria externă publică a reprezentat 30,3 la sută din totalul datoriei externe, însumând 2 623,66 mil. USD (+8,0 la sută de la începutul anului). *Datoria externă privată* s-a cifrat la 6 040,52 mil. USD, majorându-se cu 0,6 la sută față de 31.12.2020 (diagrama 25).

Datoria externă publică și privată, la 30.09.2021, s-a majorat comparativ cu situația de la finele anului 2020.

* date revizuite / пересмотренные данные / revised data

Tabelul 14. Datoria externă sub formă de împrumuturi, alocări de DST și titluri de angajamente, pe creditori, la sfârșitul perioadei (mil. USD)

Кредиты, распределение СДР и долговые ценные бумаги по кредиторам, на конец периода (млн. долларов США)

External loans, SDR allocations and debt securities, by creditor, at period-end (US\$ million)

	2020			2021		
	II	III	IV	I*	II*	III
Banca centrală / Центральный банк / Central bank	160,50	148,76	141,11	126,14	114,98	334,96
FMI / МВФ / IMF	160,50	148,76	141,11	126,14	114,98	334,96
Datoria de stat directă	1 940,67	2 009,69	2 241,69	2 189,02	2 295,72	2 238,58
Прямой государственный долг						
Direct governmental debt						
<i>Organisme internaționale</i>	<i>1 730,68</i>	<i>1 825,22</i>	<i>2 055,29</i>	<i>2 040,82</i>	<i>2 148,09</i>	<i>2 114,51</i>
<i>Международные организации</i>						
<i>Multilateral creditors</i>						
AID / МАР / IDA	622,13	645,14	679,70	667,33	712,01	702,26
FMI / МВФ / IMF	513,16	517,76	527,72	519,17	519,61	514,79
BEI / ЕИБ / EIB	282,84	311,74	383,42	396,08	405,41	393,94
BERD / ЕБРР / EBRD	86,47	89,90	120,17	118,00	122,18	120,04
BIRD / МБРР / IBRD	101,74	106,94	111,93	116,52	116,68	116,99
Comisia Europeană / Европейская комиссия	22,57	46,77	110,45	105,59	107,14	104,94
European Commission						
FIDA / МФСР / IFAD	71,73	74,84	76,49	75,35	78,06	78,21
BDCE / БРСЕ / СЕВ	30,04	32,13	45,41	42,78	87,00	83,34
<i>Relații bilaterale / Двусторонние кредиторы /</i>	<i>209,79</i>	<i>184,19</i>	<i>186,13</i>	<i>147,94</i>	<i>147,55</i>	<i>123,95</i>
<i>Bilateral creditors</i>						
Japonia / Япония / Japan	58,48	58,50	59,91	55,08	54,97	53,72
Austria / Австрия / Austria	22,16	22,96	23,14	21,91	21,31	20,66
SUA / США / USA	24,27	23,13	20,95	20,20	20,21	19,06
Rusia / Россия / Russia	30,23	25,41	25,41	19,92	19,92	14,50
România / Румыния / Romania	60,67	40,93	42,95	19,07	19,34	5,83
Germania / Германия / Germany	13,49	12,75	13,24	11,25	11,28	9,67
Polonia / Poland / Польша	0,49	0,51	0,53	0,51	0,52	0,51
<i>Altele / Прочие / Other</i>	<i>0,20</i>	<i>0,28</i>	<i>0,27</i>	<i>0,26</i>	<i>0,08</i>	<i>0,12</i>
Datoria UAT** / Долг АТЕ** / Debt of ATU**	12,54	12,76	13,43	12,84	13,94	18,68
<i>Organisme internaționale</i>	<i>12,54</i>	<i>12,76</i>	<i>13,43</i>	<i>12,84</i>	<i>13,94</i>	<i>18,68</i>
<i>Международные организации</i>						
<i>Multilateral creditors</i>						
BEI / ЕИБ / EIB	9,91	10,27	10,78	10,30	10,45	16,36
BERD / ЕБРР / EBRD	2,40	2,49	2,61	2,50	3,45	2,28
NEFCO / НЕФКО / NEFCO				0,04	0,04	0,04
CFI / МФК / IFC	0,23					
Datoria corporațiilor publice	33,35	33,85	34,21	32,63	32,40	31,44
Долг государственных корпораций						
Debt of public corporations						
<i>Organisme internaționale</i>	<i>32,14</i>	<i>32,57</i>	<i>32,84</i>	<i>31,32</i>	<i>31,12</i>	<i>30,37</i>
<i>Международные организации</i>						
<i>Multilateral creditors</i>						
BEI / ЕИБ / EIB	16,28	16,87	17,70	16,92	16,85	16,51
BERD / ЕБРР / EBRD	15,86	15,70	15,14	14,40	14,27	13,86
<i>Alți creditori / Другие кредиторы / Other creditors</i>	<i>1,21</i>	<i>1,28</i>	<i>1,37</i>	<i>1,31</i>	<i>1,28</i>	<i>1,07</i>
Datoria privată negarantată de stat	2 929,03	2 975,01	3 043,40	3 017,62	3 021,16	2 951,71
Негарантированный государством долг частного сектора						
Non-guaranteed private debt						
<i>Organisme internaționale</i>	<i>189,43</i>	<i>194,86</i>	<i>190,90</i>	<i>208,73</i>	<i>211,28</i>	<i>204,68</i>
<i>Международные организации</i>						
<i>Multilateral creditors</i>						
Alți creditori / Другие кредиторы	2 739,60	2 780,15	2 852,50	2 808,89	2 809,88	2 747,03
Other creditors						
TOTAL / ВСЕГО / TOTAL	5 076,09	5 180,07	5 473,84	5 378,25	5 478,20	5 575,37

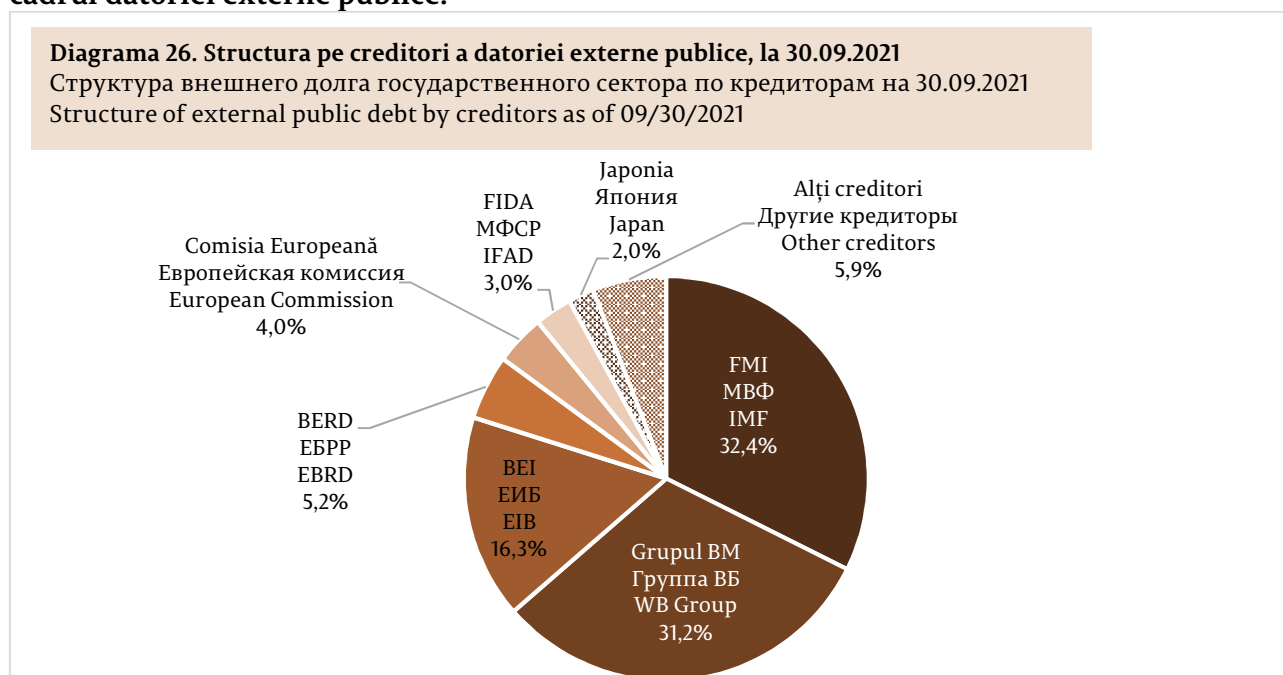
* date revizuite / пересмотренные данные / revised data

** UAT - unități administrativ-teritoriale / АТЕ - административно-территориальные единицы / ATU - administrative-territorial units

Cea mai mare parte a datoriei externe, peste 64 la sută, la situația din 30.09.2021, îi revine datoriei sub formă de împrumuturi și alocări de DST și titluri de angajamente, ce constituie 5 575,37 mil USD (+1,8 la sută față de 31.12.2020) (tabelul 14).

Conform situației de la 30.09.2021, principalul creditor al statului este FMI cu 32,4 la sută (849,75 mil. USD), urmat de Grupul Băncii Mondiale cu o pondere de 31,2 la sută din totalul datoriei publice sau 819,25 mil. USD (din care datoria față de AID a constituit 702,26 mil. USD, față de BIRD – 393,94 mil. USD) și BEI cu 16,3 la sută (426,81 mil. USD) (diagrama 26).

Fondul Monetar Internațional și Grupul Băncii Mondiale rămân a fi principalii creditori în cadrul datoriei externe publice.

Analiza indicatorilor principali ai datoriei externe (tabelul 15) denotă o îmbunătățire a calității finanțării externe exprimată indirect prin *rata medie trimestrială implicită a dobânzii la datoria externă sub formă de împrumuturi și alocări de DST*, care este în descreștere atât față de situația de la începutul anului curent, cât și față de valorile înregistrate anterior.

Scadența medie implicită a datoriei externe pe termen lung sub formă de împrumuturi deasemenea manifestă o dinamică pozitivă, ce reflectă deservirea responsabilă a datoriilor (-10 la sută la maturitate). Acest indicator este corelat cu evoluția *ratei reînnoirii finanțării*, care după o majorare la finele trimestrului I 2021 este în descreștere (-33,7 la sută față de sfârșitul anului 2020), ce rezumă în concluzie existența unei rezerve potențiale pentru noi finanțări.

Tabelul 15. Indicatorii principali aferenți datoriei externe (MBP6)

Основные показатели внешнего долга (РПБ6)

Main indicators of the external debt (BPM6)

	31.03. 2020	30.06. 2020	30.09. 2020	31.12. 2020	31.03. 2021*	30.06. 2021*	30.09. 2021	30.09.2021 / 31.12.2020
	mil. USD / млн. долл. США / US\$ million							%
Datoria externă brută (DE) Валовой внешний долг (ВД) Gross external debt (ED)	7 449,09	7 840,73	8 057,10	8 437,71	8 328,51	8 494,50	8 664,18	102,7
Datoria externă pe termen scurt Краткосрочный внешний долг Short-term external debt	2 182,68	2 229,48	2 346,15	2 426,07	2 414,79	2 493,57	2 564,46	105,7
Datoria externă pe termen lung Долгосрочный внешний долг Long-term external debt	5 266,41	5 611,25	5 710,95	6 011,64	5 913,72	6 000,93	6 099,72	101,5
	%							p.p. / п.п.
Ponderea datoriei externe publice în DE brută Доля внешнего долга гос. сектора в валовом внешнем долге Share of public external debt in gross external debt	25,1	27,4	27,4	28,8	28,3	28,9	30,3	1,5
Ponderea DE pe termen lung în DE brută Доля долгосрочного долга в валовом ВД Share of long-term ED in gross ED	70,7	71,6	70,9	71,2	71,0	70,6	70,4	-0,8
Ponderea creditorilor organizații internaționale și guverne străine în DE sub formă de împrumuturi și alocări de DST Доля международных организаций и иностранных правительств (кредиторы) во ВД в части кредитов и распределения СДР Share of international organizations and foreign governments (creditors) in the ED in the form of loans and SDR allocations	41,9	46,0	46,3	47,9	47,8	48,7	50,7	2,8
Rata medie trimestrială implicită a dobânzii la DE sub formă de împrumuturi și alocări de DST Среднеквартальная косвенная процентная ставка по ВД в виде ссуд и займов и распределения СДР Implicit quarterly average interest rate on ED (loans and SDR allocation)	0,4	0,4	0,4	0,5	1,6	0,4	0,3	-0,2
Rata reînnoirii finanțării (raportul dintre trageri noi și rambursări la împrumuturile pe termen lung) Коэффициент обновления финансирования (соотношение привлечения новых долгосрочных займов к погашениям по старым обязательствам) Roll-over rate, long-term debt (loans)	86	290	94	181	154	104	120	-61
	ani / лет / years							
Scadența medie implicită a DE pe termen lung sub formă de împrumuturi (în câți ani va achitată datoria, dacă se vor păstra rambursările curente și nu vor fi trageri noi) Средний косвенный срок погашения долгосрочного ВД в виде ссуд и займов (количество лет для погашения долга при отсутствии новых привлечений и сохранении текущего уровня погашений) Implicit average maturity of external long term debt (loans)	5,7	7,5	6,5	7,1	7,4	8,1	6,4	-0,7 p.p.

Notă: p. p. – puncte procentuale / Примечание: п.п. – процентные пункты / Note: p. p. – percentage points

*date revizuite / пересмотренные данные / revised data

IV. STATISTICA OPERAȚIUNILOR BANCARE INTERNAȚIONALE

Статистика международных банковских операций

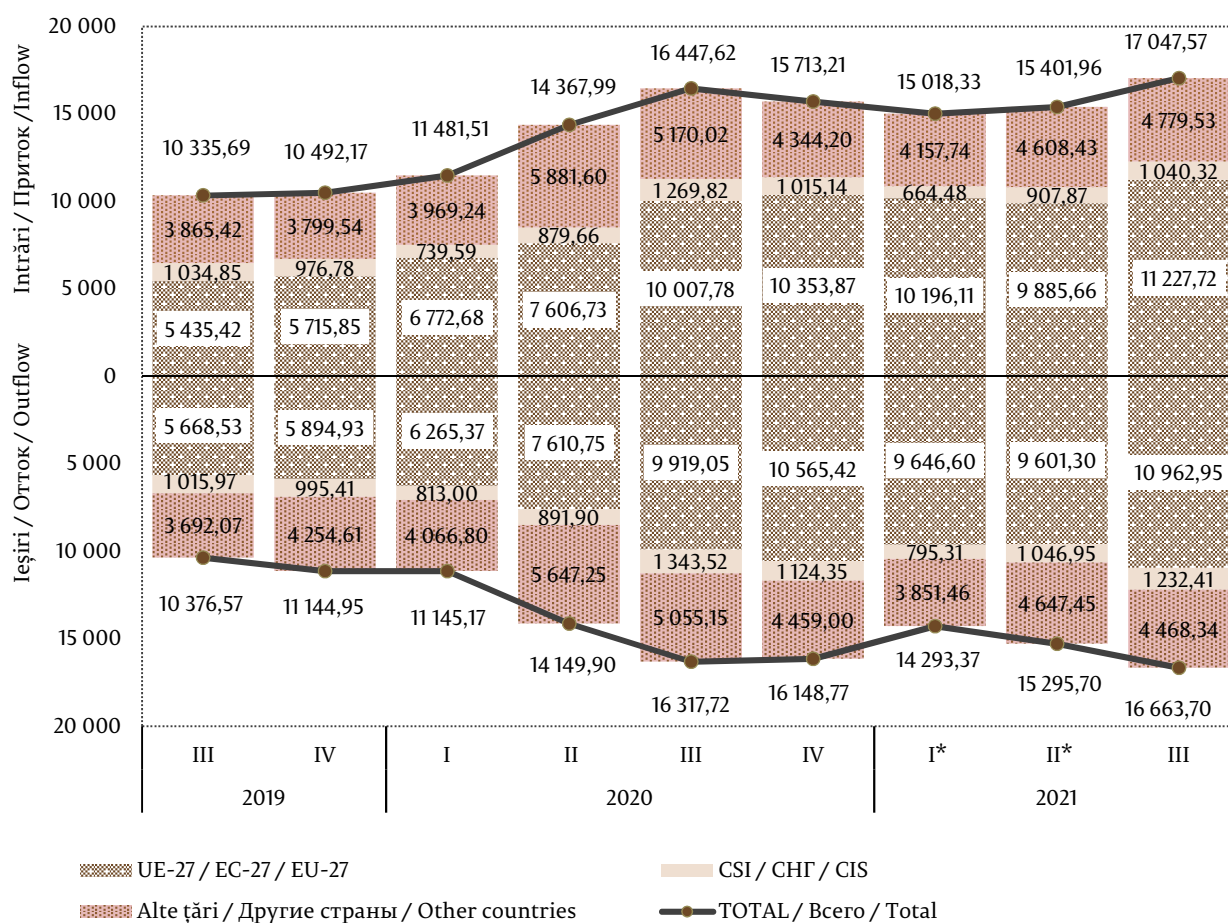
International bank transactions statistics

Statistica tranzacțiilor bancare internaționale reflectă majorarea, în trimestrul III 2021, a volumului operațiunilor internaționale efectuate prin intermediul sistemului bancar național cu 3,6 la sută la încasări și cu 2,1 la sută la plăți, comparativ cu trimestrul III 2020.

Volumul operațiunilor de încasări și plăți cu UE-27 s-a majorat cu 12,2 la sută la intrări și cu 10,5 la sută la ieșiri; cu țările CSI – în scădere cu 18,1 la sută la intrări și cu 8,3 la sută la ieșiri.

Volumul fluxurilor financiare internaționale înregistrate în sistemul bancar s-a majorat comparativ cu trimestrul III 2020 atât la intrări, cât și la ieșiri, în special datorită operațiunilor cu Uniunea Europeană.

Diagrama 27. Fluxurile financiare internaționale agregate înregistrate în sistemul bancar național (mil. USD)
Агрегированные международные финансовые потоки, зарегистрированные национальной банковской системой (млн. долл. США)
Aggregated international financial flows via the national banking system (US\$ million)

* date revizuite / пересмотренные данные / revised data

Structura valutară a tranzacțiilor denotă prevalența celor în dolari SUA (46,7 la sută din totalul încasărilor și 47,7 la sută din totalul plăților), ponderea lor diminuându-se față de trimestrul III 2020 cu 10,2 p.p. la intrări și cu 9,7 p.p. la ieșiri. Tranzacțiile bancare în euro au

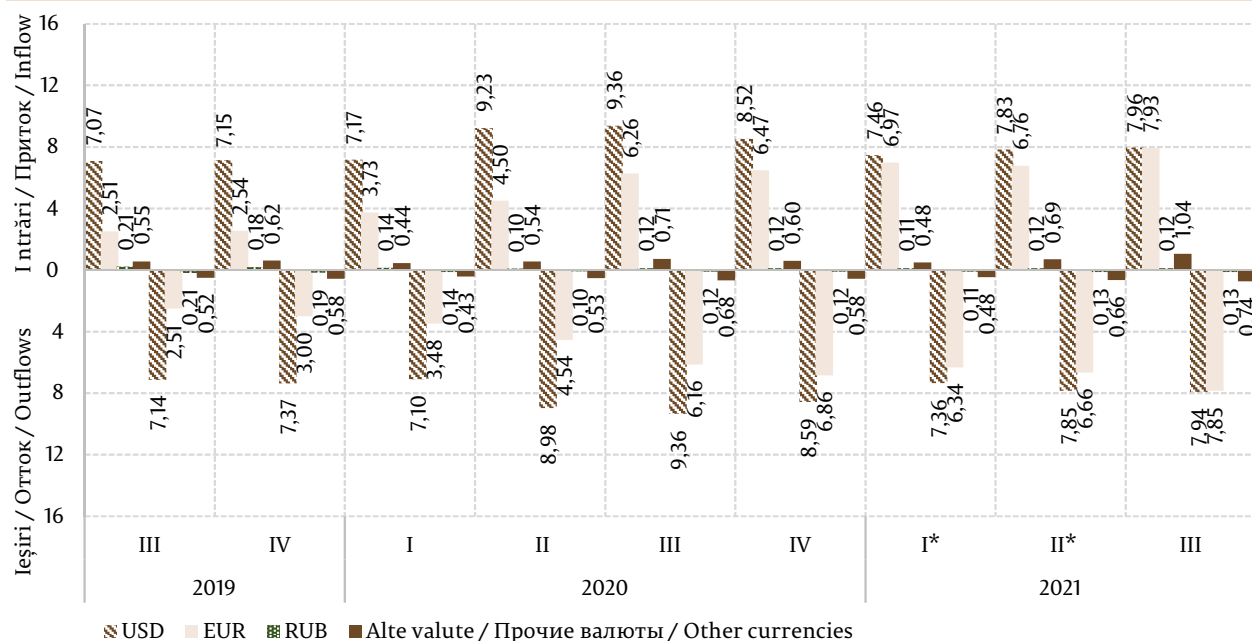
avut o pondere de 46,5 la sută din totalul intrărilor și 47,1 la sută din totalul ieșirilor, în creștere cu 8,4 p.p. la intrări și cu 9,4 p.p. la ieșiri.

În structura valutară a operațiunilor internaționale înregistrate în sistemul bancar, au prevalat în egală măsură fluxurile în dolari SUA și în euro, atât la intrări, cât și la ieșiri.

Diagrama 28. Structura valutară a fluxurilor financiare internaționale înregistrate în sistemul bancar național (mld. USD)

Валютная структура международных финансовых потоков, зарегистрированных в национальной банковской системе (млрд. долл. США)

Currency structure of international financial flows via the domestic banking system (US\$ billion)

* date revizuite / пересмотренные данные / revised data

Persoanelor fizice din Republica Moldova, prin intermediul băncilor licențiate, le-au fost *transferate* din străinătate mijloace bănești în valoare de 406,68 mil. USD³, în descreștere cu 4,1 la sută comparativ cu trimestrul III 2020, dintre care prin sisteme de remitere de bani – 324,49 mil. USD, în bază netă⁴.

Transferurile de mijloace bănești din străinătate efectuate în favoarea persoanelor fizice în bază brută au constituit 439,39 mil. USD.

Din punctul de vedere al provenienței geografice a transferurilor în favoarea persoanelor fizice, cele din țările UE-27 au fost în creștere cu 3,7 la sută, comparativ cu trimestrul III 2020, și au înregistrat o pondere de 50,3 la sută. Transferurile din țările CSI s-au micșorat cu 23,0 la sută comparativ cu trimestrul III 2020, revenindu-le o pondere de 12,4 la sută. Transferurile

³ Totalurile includ atât transferurile internaționale prin sisteme de remitere de bani (SRB), cât și alte transferuri bancare internaționale în favoarea persoanelor fizice (cu excepția transferurilor aferente activităților antreprenoriale și celor cu caracter investițional). În totaluri sunt incluse și transferurile bancare interne de la nerezidenți (reprezentanțele organizațiilor internaționale sau ale agenților economici străini, ambasade, consulate, reprezentanțe guvernamentale) către persoane fizice rezidente.

⁴ Transferurile nete includ datele în bază netă doar pentru transferurile prin SRB, conform clearingului dintre sistem și banca licențiată (soldul dintre intrări și ieșiri). Datele pe SRB reflectă sumele efective transferate de la sistem la banca licențiată. Transferurile bancare ale persoanelor fizice, altele decât cele prin SRB, sunt reflectate în bază brută.

din alte țări au constituit 37,3 la sută din totalul transferurilor în favoarea persoanelor fizice, micșorându-se cu 6,0 la sută comparativ cu trimestrul III 2020 (tabelul 16).

Tabelul 16. Structura geografică a transferurilor nete de mijloace bănești din străinătate în favoarea persoanelor fizice (mil. USD)

Географическая структура трансфертов (переводов) денежных средств из-за границы, осуществлённых в пользу физических лиц (на нетто основе, млн. долл. США)

Geographic structure of net money transfers from abroad in favor of individuals (US\$ million)

	2019		2020				2021			2021 III / 2020 III %
	III	IV	I	II	III	IV	I*	II*	III	
	mil. USD / млн. долл. США / US\$ million									
Total / Всего / Total	314,51	319,92	276,46	369,92	424,13	416,23	365,34	430,77	406,68	95,9
UE-27 / EC-27 / EU-27	124,78	130,90	120,92	180,64	197,22	200,73	181,01	218,66	204,48	103,7
CSI / СНГ / CIS	72,07	66,60	47,04	54,48	65,55	55,29	42,21	50,62	50,50	77,0
Alte țări / Другие страны / Other countries	117,66	122,42	108,50	134,80	161,36	160,21	142,12	161,49	151,70	94,0
Israel / Израиль / Israel	56,32	58,21	56,26	69,15	77,52	73,45	64,67	68,16	62,27	80,3
Italia / Италия / Italy	37,82	38,23	36,19	56,98	60,42	55,33	52,40	55,58	51,59	85,4
Germania / Германия / Germany	25,55	27,01	25,78	43,44	42,25	44,42	39,23	50,31	48,32	114,4
Rusia / Россия / Russia	68,42	63,20	44,01	50,80	60,04	50,63	38,37	46,40	45,92	76,5
SUA / США / USA	25,10	22,84	18,59	22,80	31,32	32,33	29,16	34,88	36,44	116,3
Marea Britanie / Великобритания / UK	21,04	25,70	20,26	27,16	33,67	35,88	32,06	40,79	34,97	103,9
Franța / Франция / France	16,43	19,20	17,66	22,64	28,19	31,53	29,09	36,85	32,20	114,2
Irlanda / Ирландия / Ireland	5,01	5,80	5,46	9,76	11,70	12,76	12,03	15,66	13,46	115,0
România / Румыния / Romania	5,12	5,12	5,12	6,62	7,89	7,79	6,76	8,62	8,48	107,5
Cehia / Чехия / Czechia	4,47	4,22	3,60	6,21	6,82	7,02	5,91	7,42	6,82	100,0
Portugalia / Португалия / Portugal	4,10	4,23	3,67	4,47	5,78	5,29	5,06	5,92	6,23	107,8
Belgia / Бельгия / Belgium	3,09	3,97	3,45	4,97	5,40	6,37	5,44	7,37	5,84	108,1
Spania / Испания / Spain	4,84	4,99	4,31	5,61	6,42	5,98	5,20	6,46	5,82	90,7
Polonia / Польша / Poland	3,45	3,48	3,25	3,94	4,14	4,80	3,67	4,20	4,44	107,2
Turcia / Турция / Turkey	2,90	2,95	2,84	3,63	4,19	3,59	3,47	3,62	3,64	86,9
Ucraina / Украина / Ukraine	1,62	1,58	1,52	2,20	3,33	2,99	2,28	2,48	2,70	81,1
Canada / Канада / Canada	1,63	1,79	1,51	1,82	2,57	2,37	1,95	2,57	2,64	102,7
Cipru / Республика Кипр / Cyprus	1,67	1,70	1,44	1,67	1,99	2,03	1,55	1,88	1,99	100,0
Grecia / Греция / Greece	1,66	1,63	1,28	1,78	2,01	1,74	1,41	1,75	1,78	88,6
EAU / ОАЭ / UAE	1,46	1,46	1,06	1,17	1,33	1,17	1,27	1,54	1,50	112,8
Kazakhstan / Казахстан / Kazakhstan	0,72	0,46	0,50	0,45	0,71	0,62	0,47	0,51	0,69	97,2

* date revizuite / пересмотренные данные / revised data

Seriile de timp pot fi accesate în Baza de date interactivă:

Balanța de plăți (MBP6) în prezentare standard:

<http://bnm.md/bdi/pages/reports/dbp/DBP17.xhtml>

Balanța de plăți (MBP6) în prezentare desfășurată:

<https://www.bnm.md/bdi/pages/reports/dbp/DBP16.xhtml>

Balanța de plăți (MBP6) în prezentare analitică:

<https://www.bnm.md/bdi/pages/reports/dbp/DBP22.xhtml>

Raportul integrat al poziției investiționale internaționale (MBP6):

<http://bnm.md/bdi/pages/reports/dbp/DBP20.xhtml>

Poziția investițională internațională (MBP6) în prezentare standard:

<https://www.bnm.md/bdi/pages/reports/dbp/DBP23.xhtml>

Poziția investițională internațională (MBP6) în prezentare analitică, pe scadențe:

<https://www.bnm.md/bdi/pages/reports/dbp/DBP25.xhtml>

Poziția investițională internațională (MBP6) în prezentare analitică, pe instrumente:

<https://www.bnm.md/bdi/pages/reports/dbp/DBP26.xhtml>

Datoria externă brută (MBP6): <http://bnm.md/bdi/pages/reports/dbp/DBP18.xhtml>

Transferuri de mijloace bănești din străinătate efectuate în favoarea persoanelor fizice (în bază netă): <https://www.bnm.md/bdi/pages/reports/dbp/DBP4.xhtml>